

SPOR YÖNETİMİ ALANINDA AKADEMİK TARTIŞMALAR

Editör: Doç.Dr. Meriç ÖDEMiŞ

yaz
yayınları

Spor Yönetimi Alanında Akademik Tartışmalar

Editör

Doç.Dr. Meriç ÖDEMiŞ

yaz
yayınları

2026

**Spor Yönetimi Alanında Akademik
Tartışmalar**

Editör: Doç.Dr. Meriç ÖDEMİŞ

© YAZ Yayınları

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Yaz Yayınları'na aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı Kanun'un hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın önceden izni alınmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayımlanamaz, depolanamaz.

E_ISBN 978-625-8926-31-6

Haziran 2026 – Afyonkarahisar

Dizgi/Mizanpaj: YAZ Yayınları

Kapak Tasarım: YAZ Yayınları

YAZ Yayınları. Yayıncı Sertifika No: 73086

M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar/AFYONKARAHİSAR

www.yazyayinlari.com

yazyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

- Okullararası Spor Müsabakalarına Katılan ve Katılmayan Lise Öğrencilerinin İletişim ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması.....1**
Nursen AYDIN, Mensur PEHLİVAN
- Sosyal Hizmet Kuruluşlarından Hizmet Alan Bireylerin Spor Deneyimleri Üzerine Nitel Bir Araştırma.....38**
Erol BAYKAN
- Fiziksel Aktivite ve Rekreasyon Yoluyla Topluluk Duygusunun Güçlendirilmesi54**
Murat Ali BİNDESEN

"Bu kitapta yer alan bölümlerde kullanılan kaynakların, görüşlerin, bulguların, sonuçların, tablo, şekil, resim ve her türlü içeriğin sorumluluğu yazar veya yazarlarına ait olup ulusal ve uluslararası telif haklarına konu olabilecek mali ve hukuki sorumluluk da yazarlara aittir."

OKULLARARASI SPOR MÜSABAKALARINA KATILAN VE KATILMAYAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN İLETİŞİM VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Nursen AYDIN¹

Mensur PEHLİVAN²

1. GİRİŞ

Hızla değişen dünya düzeni ve dijitalleşmenin etkisiyle bireyler arasında sanal iletişim araçlarının kullanımı giderek artmıştır. Bu durum, özellikle yüz yüze iletişim süreçlerinde bireylerin kendilerini ifade etmede güçlük yaşamalarına, özgüven eksikliği hissetmelerine, olay ya da durumlar karşısında uygun tepki verememelerine ve doğru zamanda doğru iletişim davranışını sergileyememelerine neden olabilmektedir. Bu bağlamda iletişim becerileri ve problem çözme yeterlikleri, bireylerin kişisel, sosyal ve akademik gelişimleri açısından önemli beceri alanları olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu beceriler, bireylerin sosyal etkileşimlerini sağlıklı biçimde sürdürebilmelerine, karşılaştıkları çatışmaları yönetebilmelerine ve karmaşık durumlar karşısında bilinçli kararlar alabilmelerine katkı sağlamaktadır. Spor, bireylerin iletişim ve problem çözme becerilerini geliştirmede önemli bir sosyal öğrenme alanı olarak değerlendirilebilir. Özellikle takım çalışması, stratejik düşünme, iş birliği, sorumluluk alma ve uyum sağlama gibi süreçler, spor

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, e-mail: aydin.nursen7861@gmail.com, GSM No: 0533 355 95 78, ORCID: 0009-0005-1255-5155.

² Dr. Öğr. Üyesi, Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID: 0000-0001-8097-5526.

ortamlarında doğal olarak ortaya çıkmaktadır. Sporun dinamik ve etkileşimli yapısı, bireylerin baskı altında etkili iletişim kurmalarını, hızlı karar almalarını ve anlık problemler karşısında çözüm üretebilmelerini gerektirmektedir. Bu nedenle spor faaliyetlerine katılımın, bireylerin sosyal ve bilişsel becerileri üzerinde olumlu katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte, okullararası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin, bu tür müsabakalara katılmayan öğrencilere kıyasla iletişim ve problem çözme becerileri bakımından farklılaşmış farklılaşmadığı bilimsel olarak incelenmesi gereken önemli bir araştırma konusudur. Literatürde spor katılımının bireylerin bilişsel, sosyal ve iletişimsel gelişimleri üzerindeki etkilerini inceleyen çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Yılmaz ve Yılmaz (2018), sporun bireylerin atılganlık, aktif dinleme ve çatışma çözme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmiştir. Benzer şekilde Pérez ve Gómez (2020), sporcuların rekabetçi ve stratejik ortamlarda bulunmaları nedeniyle karar verme becerilerinin gelişebileceğini ifade etmiştir. Schmidt ve Müller (2019) tarafından Almanya’da yürütülen bir araştırmada ise spor yapan bireylerin, spor yapmayan bireylere göre sözlü ve sözsüz iletişim becerileri bakımından daha gelişmiş özellikler sergiledikleri ortaya konulmuştur. Dupont ve Lefèvre (2021) tarafından Fransa’da gerçekleştirilen bir çalışmada, takım sporlarına katılımın sosyal uyumu ve kişilerarası iletişimi desteklediği belirtilmiştir. Yamamoto ve Takahashi (2022) ise Japonya’da yürüttükleri çalışmada, sporun bilişsel esneklik ve uyarlanabilir problem çözme becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynayabileceğini vurgulamıştır. Benzer biçimde Şahin (2012), sporun sosyalleşme sürecinin etkili bir parçası olduğunu ve bireylerin iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağladığını ifade etmiştir. İletişim becerileri ile problem çözme becerileri arasında da yakın bir ilişki bulunmaktadır. Etkili iletişim, bireylerin problem çözme sürecinde bilgi alışverişinde bulunmalarını, farklı çözüm yollarını değerlendirmelerini ve

ortak kararlar alabilmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle iletişim becerilerinin gelişmiş olması, bireylerin karşılaştıkları problemlere daha yapıcı ve etkili çözümler üretebilmelerine katkı sağlayabilir. Nitekim takım sporlarına katılan bireylerin iş birliği içinde sorun çözme becerilerinin geliştiği ve stres altında daha hızlı karar verebildikleri belirtilmektedir (Pérez & Gómez, 2020). Ayrıca bireysel sporlarla ilgilenen kişilerin, kişisel stratejiler geliştirerek bağımsız problem çözme becerilerini güçlendirdikleri ifade edilmektedir (Yamamoto & Takahashi, 2022). Bu bağlamda spor ortamları, bireylerin hem iletişim kurma hem de karşılaştıkları sorunlara çözüm üretme becerilerini geliştirebilecekleri önemli deneyim alanları olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, iletişim ve problem çözme becerilerinin yalnızca spor yoluyla geliştiğini söylemek yeterli değildir. Spor yapmayan bireyler de akademik, sanatsal, kültürel veya bilişsel etkinlikler aracılığıyla bu becerilerini geliştirebilmektedir. Silva ve Pereira (2019), entelektüel ve sanatsal faaliyetlerle ilgilenen bireylerin fiziksel aktiviteye sınırlı düzeyde katılsalar dahi stratejik düşünme becerileri geliştirebildiklerini belirtmiştir. Benzer şekilde Chen ve Li (2020), satranç ve benzeri bilişsel oyunlarla ilgilenen bireylerin problem çözme becerilerinin gelişmiş olabileceğini ortaya koymuştur. Bu nedenle spor yapan ve yapmayan bireylerin iletişim ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması, söz konusu becerilerin hangi yaşantılarla ve hangi sosyal bağlamlarda geliştiğinin anlaşılması açısından önemlidir. Bu araştırmanın temel amacı, 14–19 yaş aralığında Ankara Atatürk Lisesinde öğrenim gören, okul spor takımlarında müsabakalara katılan ve katılmayan öğrencilerin iletişim becerileri ile problem çözme becerilerini karşılaştırmak ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca çalışmada, öğrencilerin iletişim becerilerinin problem çözme becerileri üzerindeki olası etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Günümüz koşullarında öğrencilerin spor yapma olanaklarının çeşitli nedenlerle

sınırlanması, ailelerin çocuklarını spora yönlendirme sürecinde maddi ve manevi sorumluluklar üstlenmelerine neden olabilmektedir. Bu noktada Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında sporun desteklenmesi ve teşvik edilmesi, aileler üzerindeki sorumluluğu azaltabileceği gibi öğrencilerin spora yönelik bakış açılarını da olumlu yönde etkileyebilir. Araştırmanın önemi, sporun yalnızca fiziksel gelişimi destekleyen bir etkinlik olarak değil, aynı zamanda bireyin sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimine katkı sağlayan çok boyutlu bir süreç olarak ele alınmasından kaynaklanmaktadır. Günümüzde bireylerin başarılı bir sosyal ve akademik yaşam sürdürebilmeleri için güçlü iletişim ve problem çözme becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, okullararası spor müsabakalarına katılan öğrencilerin bu beceriler bakımından gelişim gösterip göstermediğinin belirlenmesi, sporun bireysel ve sosyal gelişim üzerindeki rolünü anlamak açısından önem taşımaktadır. Araştırmadan elde edilecek bulguların, sporun eğitim sistemi içindeki yerinin daha iyi anlaşılmasına, öğrencilerin bireysel gelişimlerini destekleyici uygulamaların geliştirilmesine ve okul yöneticileri, öğretmenler, antrenörler ile ebeveynler için yol gösterici bilgiler sunulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışma, sporun yalnızca rekabet odaklı bir faaliyet değil, aynı zamanda bireysel gelişim, sosyal uyum ve psikososyal destek açısından önemli bir araç olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama yöntemi ve veri toplama araçları ile verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, mevcut durumu ortaya çıkarmayı hedefleyen nicel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda araştırmada, betimsel tarama modeli ve değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeye yönelik ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli, araştırmaya dâhil edilen çalışma grubunun belirli bir konuya ilişkin mevcut özelliklerini, eğilimlerini veya beceri düzeylerini ortaya koymayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Gürbüz ve Şahin, 2018). İlişkisel tarama modeli ise iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modellerinden biridir (Karasar, 2016). Bu araştırma kapsamında, Ankara Atatürk Lisesinde öğrenim gören ve okullararası spor müsabakalarına katılan ve katılmayan öğrencilerin iletişim becerileri ile problem çözme becerileri mevcut durumlarıyla incelenmiştir. Araştırmada herhangi bir deneysel müdahalede bulunulmamış, öğrencilerin iletişim ve problem çözme becerileri ölçeklerden elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu yönüyle araştırma, öğrencilerin okullararası spor müsabakalarına katılma durumlarına göre iletişim ve problem çözme becerilerinin farklılaşp farklılaşmadığını ortaya koymayı amaçlayan karşılaştırmalı bir nitelik de taşımaktadır. Ayrıca araştırmada, öğrencilerin iletişim becerileri ile problem çözme becerileri arasındaki muhtemel ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, okullararası spor müsabakalarına katılım durumu, iletişim becerileri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler var olan durum içerisinde, herhangi bir müdahale yapılmadan mevcut hâliyle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde Ankara Atatürk Lisesinde öğrenim

görmekte olan lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Kolayda örnekleme yöntemi, araştırmacının ulaşılabilir durumda olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden bireylerden veri toplamasına olanak sağlayan bir örnekleme yaklaşımıdır. Bu kapsamda araştırmaya, Ankara Atatürk Lisesinde öğrenim gören ve veri toplama sürecinde araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 233 lise öğrencisi dâhil edilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo.1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin betimsel analiz sonuçları

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kadın	134	57,5
	Erkek	99	42,5
Sınıf Kademesi	Hazırlık Sınıfı	65	27,9
	9. Sınıf	32	13,7
	10. Sınıf	53	22,7
	11. Sınıf	83	35,6
Spor Takımlarında Yer Alma Durumu	Evet	109	46,8
	Hayır	124	53,2
Yaş	<i>En Düşük</i>	<i>En Yüksek</i>	<i>Ortalama</i>
	14	19	16,26
Not Ortalaması	<i>En Düşük</i>	<i>En Yüksek</i>	<i>Ortalama</i>
	69	100	93,44

Tablo 1’de katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimsel analiz sonuçları sunulmuştur. Araştırmaya toplam 233 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların 134’ü kadın (%57,5), 99’u erkek (%42,5) öğrencilerden oluşmaktadır. Sınıf kademesi açısından incelendiğinde, katılımcıların en büyük bölümünü 11. sınıf öğrencilerinin (%35,6) oluşturduğu, bunu sırasıyla hazırlık sınıfı (%27,9), 10. sınıf (%22,7) ve 9. sınıf (%13,7) öğrencilerinin izlediği görülmektedir. Spor takımlarında yer alma durumuna göre katılımcıların 109’u (%46,8) spor

takımlarında yer aldığını, 124'ü (%53,2) ise yer almadığını belirtmiştir. Katılımcıların yaşları 14 ile 19 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 16,26'dır. Ayrıca öğrencilerin not ortalamalarının 69 ile 100 arasında değiştiği ve genel not ortalamasının 93,44 olduğu belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Okullararası spor müsabakalarına katılan ve katılmayan lise öğrencilerinin iletişim ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu, ikinci bölümde öğrencilerin problem çözme becerilerini belirlemeye yönelik Problem Çözme Süreçleri Ölçeği, üçüncü bölümde ise iletişim becerilerini belirlemeye yönelik İletişim Becerileri Ölçeği yer almaktadır. Veriler, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrencilerden yüz yüze anket yöntemiyle toplanmıştır.

2.4. Demografik Bilgi Formu

Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf kademesi, not ortalaması ve okul spor takımlarında yer alma durumu gibi değişkenlere ilişkin sorular yer almaktadır.

2.5. Problem Çözme Süreçleri Ölçeği

Araştırmada öğrencilerin problem çözme becerilerini ve problem çözme stillerini belirlemek amacıyla Problem Çözme Süreçleri Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, Heppner ve Petersen (1982) tarafından bireylerin problem çözme becerilerini ve stillerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş, Türkçeye uyarlama çalışması ise Şahin, Şahin ve Heppner (1993)

tarafından yapılmıştır. Ölçek toplam 35 maddeden oluşmakta olup, 9, 22 ve 29. maddeler değerlendirmeye alınmamaktadır. Bu doğrultuda ölçek puanlaması 32 madde üzerinden yapılmaktadır. Ölçek, altılı Likert tipinde yapılandırılmıştır. Katılımcılardan her bir maddeye ilişkin görüşlerini 1 = Her Zaman, 2 = Çoğunlukla, 3 = Sık Sık, 4 = Ara Sıra, 5 = Nadiren ve 6 = Hiçbir Zaman seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtmeleri istenmektedir. Ölçekten alınabilecek toplam puan 32 ile 192 arasında değişmektedir. Ölçekte 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 34. maddeler ters puanlanmaktadır.

Problem Çözme Süreçleri Ölçeği; Problem Çözmede Kendine Güven, Yaklaşma-Kaçınma Stili ve Kişisel Kontrol olmak üzere üç temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bununla birlikte Türkçe uyarlama kapsamında ölçeğin problem çözme yaklaşımlarını açıklayan alt boyutları Aceleci Yaklaşım, Değerlendirici Yaklaşım, Planlı Yaklaşım, Düşünen Yaklaşım, Kaçınan Yaklaşım ve Kendine Güvenli Yaklaşım şeklinde ele alınmaktadır. Aceleci Yaklaşım, bireyin problem durumlarında aklına gelen ilk çözüm yoluna yönelmesi, problemi bütüncül biçimde değerlendirmeden ayrıntılar üzerinde yoğunlaşması, alternatif çözüm yolları üretmede sınırlı kalması ve çözüm seçeneklerinin başarı olasılıklarını yeterince değerlendirmemesi gibi özellikleri kapsamaktadır. Bu alt boyut, problem çözme sürecinde ani ve dürtüsel bir yaklaşımı ifade etmektedir. Aceleci Yaklaşım alt boyutu 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 32. maddelerden oluşmaktadır.

Değerlendirici Yaklaşım, bireyin bir problemi çözmek için belirli bir yolu denedikten sonra ortaya çıkan sonuç ile beklenen sonucu karşılaştırmasını, çözüm yollarını birlikte değerlendirmesini ve problem çözme sürecinde duygularını da dikkate almasını ifade etmektedir. Bu alt boyut 6, 7 ve 8. maddelerden oluşmaktadır. Planlı Yaklaşım, bireyin problem çözme sürecinde sistemli hareket etmesini, kararlarının

sorumluluğunu almasını, bir sorunla karşılaştığında problemi çözmeden başka bir konuya yönelmemesini ve geliştirdiği planı uygulayabileceğine ilişkin güven duymasını kapsamaktadır. Bu alt boyut 10, 12, 16 ve 19. maddelerden oluşmaktadır. Düşünen Yaklaşım, bireyin bir problemi çözerken mevcut seçenekleri değerlendirmesini, seçenekleri karşılaştırmasını, olası sonuçları gözden geçirmesini, problem durumunu net biçimde tanımlamasını ve çözüm sürecine ilişkin bilgi toplamasını ifade etmektedir. Bu alt boyut 18, 20, 31, 33 ve 35. maddelerden oluşmaktadır. Kaçınan Yaklaşım, bireyin problem çözme sürecinde ilk girişimleri başarısız olduğunda probleme yönelik güveninin azalmasını, etkili olmayan çözüm yollarının neden başarısız olduğunu araştırmamasını ve problem durumuna ilişkin bilgi toplamaktan kaçınmasını kapsamaktadır. Bu alt boyut 1, 2, 3 ve 4. maddelerden oluşmaktadır. Kendine Güvenli Yaklaşım, bireyin yeni ve zor problem durumlarıyla karşılaştığında etkili ve yaratıcı çözümler üretebileceğine inanmasını, problem çözme sürecinde kendine güvenmesini ve karar verirken sistematik bir yöntem izlemesini ifade etmektedir. Bu alt boyut 5, 11, 23, 24, 27, 28 ve 34. maddelerden oluşmaktadır.

2.6. İletişim Becerileri Ölçeği

Araştırmada öğrencilerin iletişim becerilerini belirlemek amacıyla İletişim Becerileri Ölçeği Formu (İBÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin uyarılama çalışması Korkut Owen ve Demirbaş-Çelik (2017) tarafından yapılmıştır. İletişim Becerileri Ölçeği, lise ve üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmek amacıyla kullanılabilen bir ölçme aracıdır. Ölçek toplam 25 maddeden ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin birinci alt boyutu Temel Beceriler ve Kendini İfade Etme (TB-KİE) olarak adlandırılmıştır. Bu alt boyut, bireyin duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesi, karşısındaki kişiyi dinlerken onu anladığını uygun biçimde gösterebilmesi ve iletişim sürecinde temel

becerileri kullanabilmesi ile ilişkilidir. Bu alt boyut 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23 ve 25. maddelerden oluşmaktadır. İkinci alt boyut İletişime Özen Gösterme (İÖG) olarak adlandırılmıştır. Bu boyut, bireyin iletişim sırasında karşısındaki kişiye saygılı davranması, konuşma sırasını gözetmesi, kişilerarası mesafeye dikkat etmesi ve iletişim sürecinde özenli davranması gibi özellikleri kapsamaktadır. Bu alt boyut 2, 15, 16, 21 ve 24. maddelerden oluşmaktadır.

Üçüncü alt boyut İlişki Kurmaya İsteklilik (İKİ) olarak adlandırılmıştır. Bu alt boyut, bireyin başkalarıyla iletişim kurmaya istekli olması, ilişkide bulunduğu kişilere zaman ayırması ve kişilerarası ilişkileri sürdürmeye yönelik olumlu tutumlarını ifade etmektedir. Bu alt boyut 7, 8 ve 9. maddelerden oluşmaktadır. Dördüncü alt boyut Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOİ) olarak adlandırılmıştır. Bu boyut, bireyin karşısındaki kişiyi dinlerken söylenenleri anlamaya çalışması, iletişimin içeriği ile beden dili, yüz ifadesi ve duruş gibi sözel olmayan unsurlar arasındaki uyuma dikkat etmesiyle ilişkilidir. Bu alt boyut 4, 5, 10, 11 ve 12. maddelerden oluşmaktadır. Beşinci alt boyut ise İletişim İlkelerine Uyma (İİU) olarak adlandırılmıştır. Bu alt boyut, bireyin iletişim sürecinde insanları oldukları gibi kabul etmesi, iletişim ilkelerine uygun davranması ve kişilerarası etkileşimlerde temel iletişim kurallarını dikkate alması ile ilişkilidir. Bu alt boyut 1, 3 ve 6. maddelerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda İletişim Becerileri Ölçeği'nden elde edilen yüksek puanlar, öğrencilerin iletişim becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

2.7. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, SPSS 27.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında öncelikle katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla

frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Ölçek toplam puanları ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistiklerde ise aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Araştırmada kullanılacak istatistiksel testlere karar vermeden önce verilerin normal dağılım varsayımı değerlendirilmiştir. Bu amaçla ölçek toplam puanları ve alt boyutlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında yer alması, verilerin normal dağılıma yakın olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda verilerin genel olarak parametrik analizler için uygun olduğu kabul edilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin spor takımlarında yer alma durumuna göre problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanlarının birlikte farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla MANOVA analizi yapılmıştır. Ayrıca problem çözme becerisi ve iletişim becerilerine ait alt boyutların spor takımlarında yer alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için de çok değişkenli analizlerden yararlanılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin sınıf düzeyi ve spor takımlarında yer alma durumu değişkenlerine göre problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanlarının birlikte farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla iki yönlü MANOVA analizi uygulanmıştır. Bu analiz kapsamında sınıf düzeyi, spor takımlarında yer alma durumu ve sınıf düzeyi \times spor takımlarında yer alma durumu ortak etkisi değerlendirilmiştir. Araştırmada ayrıca yaş ve akademik başarı değişkenlerinin etkisini kontrol etmek amacıyla MANCOVA analizleri yapılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak yaş değişkeni kovaryant olarak modele dâhil edilmiş ve spor takımlarında yer alma durumuna göre problem çözme ile iletişim becerileri toplam puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İkinci olarak ise not ortalaması, akademik başarı göstergesi olarak kovaryant değişken şeklinde modele alınmış ve spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme ve iletişim

becerileri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Çok değişkenli analizlerde Wilks' Lambda (λ) değeri dikkate alınmıştır. Analiz sonuçlarının raporlanmasında Wilks' λ , F değeri, serbestlik derecesi (sd), p değeri ve kısmi eta kare (ηp^2) değerleri kullanılmıştır. Etki büyüklüklerinin yorumlanmasında kısmi eta kare değerleri dikkate alınmış, istatistiksel anlamlılık düzeyi ise $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

Tablo 2. Ölçme Araçlarının Normalliğine İlişkin Sonuçlar

Ölçek / Alt Boyut	N	\bar{X}	SD	Çarpıklık	Basıklık
Acelecı Yaklaşım	233	29,42	7,35	0,005	-0,135
Değerlendirici Yaklaşım	233	9,93	3,92	0,260	-0,774
Planlı Yaklaşım	233	12,80	5,03	0,376	-0,607
Düşünen Yaklaşım	233	15,82	6,17	0,264	-0,587
Kaçıngan Yaklaşım	233	12,09	5,18	0,328	-0,579
Kendine Güvenli Yaklaşım	233	22,39	7,27	0,107	-0,440
Problem Çözme Toplam	233	102,44	24,68	-0,057	0,104
Temel Beceriler ve Kendini İfade Etme	233	36,57	5,25	-1,081	3,414
İletişime Özen Gösterme	233	19,86	3,23	-0,944	2,447
İlişki Kurmaya İsteklilik	233	11,39	2,09	-0,309	-0,121
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	233	19,94	3,17	-0,853	1,955
İletişim İlkelerine Uyma	233	11,65	2,12	-0,929	2,508
İletişim Becerileri Toplam	233	99,41	12,88	-1,190	5,245

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmada kullanılan ölçek ve alt boyutlara ilişkin ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerlerinin yer aldığı görülmektedir. Problem çözme ölçeği alt boyutlarından Acelecı Yaklaşım puan ortalaması 29,42, Değerlendirici Yaklaşım puan ortalaması 9,93, Planlı Yaklaşım puan ortalaması 12,80, Düşünen Yaklaşım puan ortalaması 15,82, Kaçıngan Yaklaşım puan ortalaması 12,09 ve Kendine Güvenli Yaklaşım puan ortalaması 22,39 olarak bulunmuştur. Problem Çözme Toplam puan ortalamasının ise 102,44 olduğu belirlenmiştir. İletişim becerileri ölçeği alt boyutları incelendiğinde, Temel Beceriler ve Kendini İfade

Etme alt boyutu puan ortalaması 36,57, İletişime Özen Gösterme alt boyutu puan ortalaması 19,86, İlişki Kurmaya İsteklilik alt boyutu puan ortalaması 11,39, Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutu puan ortalaması 19,94 ve İletişim İlkelerine Uyuma alt boyutu puan ortalaması 11,65 olarak tespit edilmiştir. İletişim Becerileri Toplam puan ortalamasının ise 99,41 olduğu görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri açısından değerlendirildiğinde, problem çözme ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarının normal dağılım varsayımını karşıladığı söylenebilir. İletişim becerileri ölçeğinde ise çarpıklık değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu, ancak bazı alt boyutlarda ve toplam puanda basıklık değerlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Buna rağmen örneklem büyüklüğünün yeterli olması dikkate alınarak araştırmada parametrik analizlerin kullanılmasının uygun olduğu değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizine ilişkin bulgular sunulmuştur. Öncelikle ölçme araçlarının güvenirlik analizleri verilmiş, ardından okullararası spor müsabakalarına katılan ve katılmayan öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları ile alt boyutlarına ilişkin karşılaştırmalı analiz sonuçları değerlendirilmiştir. Ayrıca sınıf düzeyi, yaş ve akademik başarı değişkenleri dikkate alınarak yapılan MANOVA ve MANCOVA analizlerine ait bulgular tablolar hâlinde sunulmuş ve araştırmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır.

Tablo 3. Ölçek Toplam Puanları ve Alt Boyutlarına İlişkin Cronbach Alfa (α) Katsayıları

Ölçek / Alt Boyut	Madde Sayısı	Alt Boyutların Alfa Değeri	Toplam Ölçeğin Alfa Değeri
Problem Çözme Süreçleri Ölçeği Toplam	32		
Acelecı Yaklaşım	9	$\alpha = ,714$	
Değerlendirici Yaklaşım	3	$\alpha = ,788$	
Planlı Yaklaşım	4	$\alpha = ,858$	$\alpha = ,905$
Düşünen Yaklaşım	5	$\alpha = ,874$	
Kaçıngan Yaklaşım	4	$\alpha = ,819$	
Kendine Güvenli Yaklaşım	7	$\alpha = ,788$	
İletişim Becerileri Ölçeği Toplam	25		
Temel Beceriler ve Kendini İfade Etme	9	$\alpha = ,768$	
İletişime Özen Gösterme	5	$\alpha = ,677$	$\alpha = ,891$
İlişki Kurmaya İsteklilik	3	$\alpha = ,391$	
Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim	5	$\alpha = ,680$	
İletişim İlkelerine Uyma	3	$\alpha = ,630$	

Tablo 3'te bu çalışma kapsamında kullanılan Problem Çözme Süreçleri Ölçeği ve İletişim Becerileri Ölçeğine ait toplam puanlar ile alt boyutların Cronbach alfa (α) güvenilirlik katsayıları sunulmuştur. Problem Çözme Süreçleri Ölçeği'nin toplam güvenilirlik katsayısı $\alpha = ,905$ olarak hesaplanmıştır. Bu değer, ölçeğin bu çalışma örnekleminde yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach alfa değerleri incelendiğinde, katsayıların $\alpha = ,714$ ile $\alpha = ,874$ arasında değiştiği görülmektedir. Bu bulgu, Problem Çözme Süreçleri Ölçeği'nin alt boyutlarının da genel olarak kabul edilebilir ve yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. İletişim Becerileri Ölçeği'nin toplam Cronbach alfa katsayısı ise $\alpha = ,891$ olarak belirlenmiştir. Bu değer, ölçeğin toplam puan düzeyinde yüksek güvenilirliğe sahip

olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, Temel Beceriler ve Kendini İfade Etme alt boyutunun $\alpha = ,768$, İletişime Özen Gösterme alt boyutunun $\alpha = ,677$, Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim alt boyutunun $\alpha = ,680$ ve İletişim İlkelerine Uyma alt boyutunun $\alpha = ,630$ olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, İlişki Kurmaya İsteklilik alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı $\alpha = ,391$ olarak hesaplanmış olup bu değer düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu nedenle söz konusu alt boyuta ilişkin bulguların yorumlanmasında dikkatli olunması gerekmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu çalışma için hesaplanan Cronbach alfa değerleri, her iki ölçeğin toplam puan düzeyinde güvenilir ölçme araçları olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar açısından ise Problem Çözme Süreçleri Ölçeği'nin daha tutarlı güvenilirlik değerlerine sahip olduğu, İletişim Becerileri Ölçeği'nde ise bazı alt boyutlarda güvenilirlik katsayılarının sınırlı düzeyde kaldığı söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların Spor Takımlarında Yer Alma Durumuna Göre Problem Çözme ve İletişim Becerileri Puanlarına İlişkin MANOVA Testi Sonuçları

Ölçek/Ölçek Alt boyut	Bağımlı Değişken	Spor Takımında Yer Alma	n	\bar{X}	Ss	Wilks' λ	Sd	F	p	η^2
Problem Çözme Toplam	Problem çözme toplam	Evet	109	103,21	24,57	,994	2-230	0,672	,512	,006
		Hayır	124	101,77	24,85					
İletişim Becerileri Toplam	İletişim becerileri toplam	Evet	109	100,24	13,37	,994	2-230	0,672	,512	,006
		Hayır	124	98,69	12,45					
Problem Çözme	Acelecı yaklaşım	Evet	109	29,80	7,22	,998	1-231	0,552	,458	,002
		Hayır	124	29,08	7,47					
	Değerlendirici yaklaşım	Evet	109	10,06	3,72	,999	1-231	0,218	,641	,001
		Hayır	124	9,81	4,09					
Planlı yaklaşım	Evet	109	12,88	4,74	1,000	1-231	0,049	,824	,000	
	Hayır	124	12,73	5,29						
Düşünen yaklaşım	Evet	109	16,06	6,02	,999	1-231	0,320	,572	,001	
Hayır	124	15,60	6,32							

İletişim Becerileri	Kaçıngan yaklaşım	Evet Hayır	109 124	12,05 12,13	4,90 5,43	1,000	1- 231	0,015 ,903	,000
	Kendine güvenli yaklaşım	Evet Hayır	109 124	22,37 22,40	7,04 7,50	1,000	1- 231	0,001 ,970	,000
	Temel beceriler ve kendini ifade etme	Evet Hayır	109 124	36,69 36,47	5,47 5,07	1,000	1- 231	0,102 ,750	,000
	İletişime özen gösterme	Evet Hayır	109 124	20,09 19,66	3,23 3,22	,996	1- 231	1,032 ,311	,004
	İlişki kurmaya isteklilik	Evet Hayır	109 124	11,44 11,35	2,05 2,13	,999	1- 231	0,116 ,734	,001
	Etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim	Evet Hayır	109 124	20,33 19,59	3,28 3,04	,986	1- 231	3,201 ,075	,014
	İletişim ilkelerine uyma	Evet Hayır	109 124	11,69 11,62	1,85 2,33	1,000	1- 231	0,058 ,810	,000

Tablo 4.'te katılımcıların spor takımlarında yer alma durumuna göre problem çözme ve iletişim becerileri puanlarına ilişkin MANOVA testi sonuçları yer almaktadır. Toplam puanlara yönelik MANOVA sonuçları, spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme toplam puanı ve iletişim becerileri toplam puanı üzerinde çok değişkenli düzeyde anlamlı bir etkisinin olmadığını göstermiştir [$\lambda = ,994$; $F(2,230) = 0,672$; $p = ,512$; $\eta^2 = ,006$]. Alt boyutlara ilişkin bulgular incelendiğinde, problem çözme becerisi kapsamında yer alan aceleci yaklaşım [$F(1,231) = 0,552$; $p = ,458$], değerlendirici yaklaşım [$F(1,231) = 0,218$; $p = ,641$], planlı yaklaşım [$F(1,231) = 0,049$; $p = ,824$], düşünen yaklaşım [$F(1,231) = 0,320$; $p = ,572$], kaçıngan yaklaşım [$F(1,231) = 0,015$; $p = ,903$] ve kendine güvenli yaklaşım [$F(1,231) = 0,001$; $p = ,970$] alt boyutlarında spor takımlarında yer alan ve yer almayan katılımcılar arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde iletişim becerileri alt boyutlarında da spor takımlarında yer alma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Temel beceriler ve kendini ifade etme [$F(1,231) = 0,102$; $p = ,750$], iletişime özen gösterme [$F(1,231) = 1,032$; $p = ,311$], ilişki kurmaya isteklilik [$F(1,231) = 0,116$; $p = ,734$], etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim [$F(1,231) = 3,201$; $p = ,075$] ve iletişim

ilkelerine uyma [$F(1,231) = 0,058$; $p = ,810$] alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim alt boyutunda spor takımlarında yer alan öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek görünmesine rağmen bu farklılık anlamlılık düzeyine ulaşmamıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde, spor takımlarında yer alan öğrencilerin bazı alt boyutlarda puan ortalamalarının spor takımlarında yer almayan öğrencilere göre kısmen daha yüksek olduğu görülse de bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgular, spor takımlarında yer alma durumunun öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları ile alt boyutları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Sınıf Düzeyi ve Spor Takımlarında Yer Alma Durumuna Göre Problem Çözme ve İletişim Becerileri Toplam Puanlarına İlişkin MANOVA Sonuçları

Değişken	Wilks' λ	F	sd	p	η^2
Sınıf düzeyi	,950	1,952	6-448	,071	,025
Spor takımında yer alma	,999	0,022	2-224	,978	,000
Sınıf düzeyi \times Spor takımında yer alma	,948	2,028	6-448	,061	,026

$p < ,05$

Tablo 5. katılımcıların sınıf düzeyi ve spor takımlarında yer alma durumuna göre problem çözme toplam puanı ile iletişim becerileri toplam puanlarına ilişkin MANOVA sonuçları yer almaktadır. Analiz sonucunda, sınıf düzeyi değişkeninin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde çok değişkenli düzeyde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir [$Wilks' \lambda = ,950$; $F(6-448) = 1,952$; $p = ,071$; $\eta^2 = ,025$]. Bu bulgu, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanlarının birlikte değerlendirildiğinde anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermektedir. Benzer şekilde, spor takımlarında yer alma

durumunun da bağımlı değişkenler üzerinde anlamlı bir çok değişkenli etkisinin olmadığı görülmüştür [Wilks' $\lambda = ,999$; $F(2-224) = 0,022$; $p = ,978$; $\eta^2 = ,000$]. Bu sonuç, spor takımlarında yer alan ve yer almayan öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanlarının birlikte ele alındığında anlamlı biçimde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca sınıf düzeyi \times spor takımlarında yer alma durumu ortak etkisinin de anlamlı olmadığı belirlenmiştir [Wilks' $\lambda = ,948$; $F(6-448) = 2,028$; $p = ,061$; $\eta^2 = ,026$]. Bu bulgu, spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerindeki etkisinin sınıf düzeyine göre anlamlı biçimde değişmediğini göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanlarının sınıf düzeyine, spor takımlarında yer alma durumuna ve bu iki değişkenin ortak etkisine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı söylenebilir. Bununla birlikte sınıf düzeyi ve sınıf düzeyi \times spor takımlarında yer alma durumu etkileşiminde p değerlerinin anlamlılık sınırına yakın olması, gruplar arasında sınırlı bir farklılaşma eğilimi olabileceğini düşündürmektedir; ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 6. Spor Takımlarında Yer Alma Durumuna Göre Problem Çözme ve İletişim Becerileri Toplam Puanlarının Yaş Değişkeni Kontrol Edilerek İncelenmesine İlişkin MANCOVA Sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Problem Çözme	Yaş	1420,68	1	1420,68	2,34 ,128	,010	<,001
	Spor Takımlarında	53,01	1	53,01			
	Yer Alma Durumu	139773,69	230	607,71			
	Hata	141315,47	232				
	Düzeltilmiş Toplam						
İletişim Becerileri	Yaş	1,43	1	1,43	0,01 ,926	<,001	,004
	Spor Takımlarında	141,34	1	141,34			
	Yer Alma Durumu	38363,10	230	166,80			
	Hata	38504,45	232				
	Düzeltilmiş Toplam						

$p < ,05$

Yaş değişkeni kontrol edilerek yapılan MANCOVA sonucunda, spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonuçları incelendiğinde, spor takımlarında yer alma durumuna göre problem çözme puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $F(1,230)=0,09$; $p=,768$; $\eta^2<,001$. Benzer şekilde, iletişim becerileri puanlarında da spor takımlarında yer alma durumuna göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $F(1,230)=0,85$; $p=,358$; $\eta^2=,004$. Kovaryant olarak modele dahil edilen yaş değişkeninin problem çözme puanları üzerindeki etkisi anlamlı değildir, $F(1,230)=2,34$; $p=,128$; $\eta^2=,010$. Aynı şekilde yaş değişkeninin iletişim becerileri puanları üzerindeki etkisinin de anlamlı olmadığı görülmektedir, $F(1,230)=0,01$; $p=,926$; $\eta^2<,001$. Elde edilen kısmi eta kare değerleri, hem yaş değişkeninin hem de spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme ve iletişim becerileri üzerindeki açıklayıcı etkisinin oldukça düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, yaş değişkeni kontrol edildiğinde spor takımlarında yer alan ve yer almayan öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Tablo 7. Spor Takımlarında Yer Alma Durumuna Göre Problem Çözme ve İletişim Becerileri Toplam Puanlarının Akademik Başarı Değişkeni Kontrol Edilerek İncelenmesine İlişkin MANCOVA Sonuçları

Bağımlı Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	η^2
Problem Çözme	Not Ortalaması	800,41	1	800,41	1,31	,253	,006
	Spor Takımlarında Yer Alma Durumu	94,82	1	94,82			
	Hata	140393,96	230	610,41			
	Düzeltilmiş Toplam	141315,47	232				
İletişim Becerileri	Not Ortalaması	254,09	1	254,09	1,53	,217	,007
	Spor Takımlarında Yer Alma Durumu	156,86	1	156,86			
	Hata	38110,44	230	165,70			
	Düzeltilmiş Toplam	38504,45	232				

$p < ,05$

Tablo 7.' de akademik başarı değişkeni, not ortalaması üzerinden kontrol edilerek yapılan MANCOVA sonucunda, spor takımlarında yer alma durumunun öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Tek değişkenli sonuçlar incelendiğinde, spor takımlarında yer alma durumuna göre problem çözme puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $F(1,230)=0,16$; $p=,694$; $\eta^2=,001$. Benzer şekilde, iletişim becerileri puanlarında da spor takımlarında yer alan ve yer almayan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, $F(1,230)=0,95$; $p=,332$; $\eta^2=,004$. Kovaryant olarak modele dahil edilen not ortalamasının problem çözme puanları üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir, $F(1,230)=1,31$; $p=,253$; $\eta^2=,006$. Aynı şekilde not ortalamasının iletişim becerileri puanları üzerindeki etkisi de anlamlı değildir, $F(1,230)=1,53$; $p=,217$; $\eta^2=,007$. Bu bulgu, öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir açıklayıcı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Kısmi eta kare değerleri incelendiğinde, hem not ortalamasının hem de spor takımlarında yer alma durumunun bağımlı değişkenler üzerindeki etki büyüklüklerinin oldukça düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, akademik başarı değişkeni kontrol edildiğinde spor takımlarında yer alan ve yer almayan öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada okullararası spor müsabakalarına katılan ve katılmayan lise öğrencilerinin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları ile alt boyutları karşılaştırılmış; ayrıca

sınıf düzeyi, yaş ve akademik başarı değişkenleri dikkate alınarak bulgular değerlendirilmiştir. Araştırmanın temel bulgusu, spor takımlarında yer alma durumunun öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir. Benzer biçimde problem çözme ve iletişim becerileri alt boyutlarında da spor takımlarında yer alan ve yer almayan öğrenciler arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu sonuç, sporun öğrencilerin sosyal ve bilişsel gelişimi açısından önemli bir deneyim alanı olmasına rağmen, yalnızca okul spor takımında yer alma durumunun bu becerileri açıklamada tek başına yeterli bir değişken olmadığını düşündürmektedir.

Araştırmada spor takımlarında yer alan öğrencilerin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puan ortalamalarının, spor takımlarında yer almayan öğrencilere göre kısmen daha yüksek olduğu görülmüş; ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu, spor katılımının öğrenciler üzerinde potansiyel bir gelişimsel katkı sağlayabileceğini, ancak bu katkının anlamlı bir farklılık olarak ortaya çıkabilmesi için sportif katılımın yalnızca “katılıyor/katılmıyor” biçiminde değil; katılım süresi, antrenman sıklığı, branş türü, takım içi iletişim iklimi, antrenör yaklaşımı ve öğrencinin spordaki rolü gibi değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Nitekim Akın ve Çakto (2021), spor yapma durumuna bağlı olarak öğrencilerin problem çözme becerilerinde genel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığını; ancak spor yapanların bazı puanlarının kısmen daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu mevcut araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Buna karşılık Yılmaz ve Şıktar (2022), gençlerin spora katılım düzeylerine göre iletişim becerileri ve problem çözme yeteneklerini inceledikleri çalışmalarında spor katılım düzeyinin bazı değişkenler açısından

anlamli farklılıklar oluşturabileceğini bildirmiştir. Bu durum, sporun etkisinin yalnızca katılım durumundan değil, katılımın düzeyi ve niteliğinden de etkilendiğini göstermektedir.

Problem çözme becerileri alt boyutları açısından değerlendirildiğinde, aceleci yaklaşım, değerlendirici yaklaşım, planlı yaklaşım, düşünen yaklaşım, kaçınan yaklaşım ve kendine güvenli yaklaşım alt boyutlarında spor takımlarında yer alan ve yer almayan öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu, problem çözme becerisinin çok boyutlu bir yapı olduğunu ve yalnızca sportif katılımı açıklanamayacağını göstermektedir. Özyıldırım ve Hergüner (2023), lise öğrencileri üzerinde yürüttükleri araştırmada spor yapma durumu değişkenine göre problem çözme becerilerinde anlamlı farklılık tespit etmemiştir. Bu sonuç, mevcut araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Bununla birlikte aynı çalışmada spor yapan öğrencilerin problem çözme puanlarının görece daha olumlu olduğu belirtilmiştir. Bu durum, sporun problem çözme becerileri üzerinde doğrudan ve güçlü bir fark oluşturmasa da öğrencilerin problem durumlarına yaklaşım biçimlerinde sınırlı düzeyde olumlu eğilimler oluşturabileceğini düşündürmektedir.

Uluslararası literatürde ise spor ve fiziksel aktivitenin yürütücü işlevler, bilişsel esneklik, öz düzenleme ve karar verme süreçleriyle ilişkili olabileceğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Mao ve arkadaşları (2024), çocuk ve ergenlerde bilişsel olarak zorlayıcı fiziksel aktivite müdahalelerinin yürütücü işlevler üzerinde anlamlı etkilere sahip olduğunu; ancak bu etkinin özellikle müdahalenin süresi, sıklığı ve bilişsel içeriğiyle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Benzer şekilde Yang, Corpeleijn ve Hartman (2024), takım sporlarına katılan çocukların bireysel sporlara katılanlara göre yürütücü işlevler açısından daha olumlu sonuçlar gösterdiğini bildirmiştir. Bu bulgular, mevcut araştırmada anlamlı fark bulunmamasının

sporun etkisizliğinden değil, araştırmada spor katılımının niteliğine ilişkin ayrıntılı değişkenlerin ölçülmemiş olmasından kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Başka bir ifadeyle, sporun problem çözme becerilerine katkısı, yalnızca müsabakalara katılma durumundan çok, sportif ortamın bilişsel ve sosyal öğrenme fırsatları sunma düzeyiyle ilişkili olabilir.

İletişim becerileri açısından değerlendirildiğinde, temel beceriler ve kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, ilişki kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim ile iletişim ilkelerine uyma alt boyutlarında spor takımlarında yer alma durumuna göre anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim alt boyutunda spor takımlarında yer alan öğrencilerin puan ortalamasının daha yüksek olması, spor ortamlarının özellikle dinleme, beden dili okuma, takım arkadaşlarının davranışlarını takip etme ve anlık iletişim sinyallerini değerlendirme açısından gelişimsel bir potansiyel taşıdığını düşündürmektedir. Tapşın ve Karagün (2024), spor yapan bireylerin iletişim becerilerini inceledikleri çalışmalarında sporun bireylerin sosyal etkileşim becerileri açısından önemli bir bağlam sunduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Karakaya ve Başçılar (2025), ergenlik döneminde iletişim becerilerinin sosyal, duygusal ve akademik süreçlerle ilişkili olduğunu; iletişim becerilerinin okul ruh sağlığı hizmetleri kapsamında desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda mevcut araştırmanın bulguları, sporun iletişim becerileri için uygun bir gelişim alanı olabileceğini, ancak bu alanın beceri gelişimine dönüşebilmesi için yapılandırılmış iletişim, empati, takım içi rol paylaşımı ve iş birliği süreçleriyle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Sporun sosyal beceriler üzerindeki etkisine ilişkin ulusal literatürde farklı sonuçlar bulunmaktadır. Özcan ve Yıldırım (2011), lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini spor

yapmayan öğrencilerle karşılaştırmış ve sporun sosyal beceri gelişiminde dikkate alınması gereken bir değişken olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışma, sporun sosyal becerilerle ilişkili olabileceğini göstermesi bakımından mevcut araştırmanın kuramsal zeminini desteklemektedir. Ancak mevcut araştırmada anlamlı farklılık bulunmaması, okul spor takımlarında yer almanın öğrencilerin iletişim becerilerini otomatik olarak geliştirmediğini; spor ortamında iletişimin niteliği, takım içi sosyal destek, antrenörün iletişim tarzı ve öğrencilerin sportif deneyim süresi gibi değişkenlerin belirleyici olabileceğini göstermektedir. Uluslararası çalışmalar da sporun sosyal ve psikososyal çıktılar üzerindeki etkisinin bağlama duyarlı olduğunu göstermektedir. Hoffmann ve arkadaşları (2022), 11.000'den fazla çocuk ve ergen verisiyle yürüttükleri çalışmada takım sporlarına katılımın daha düşük sosyal problem, dikkat problemi ve içselleştirilmiş sorunlarla ilişkili olduğunu; ancak bireysel spor katılımının bazı psikososyal göstergelerde farklı sonuçlar üretebildiğini bildirmiştir. Li ve Shao (2022), spor etkinliklerinin çocuk ve ergenlerin prososyal davranışlarını destekleyebileceğini; ancak spor türü, katılım biçimi ve sosyal bağlamın bu etkiler üzerinde belirleyici olduğunu vurgulamıştır. Teques ve arkadaşları (2024) ise risk altındaki ergenlerde sporun sosyal-duygusal beceriler için bir kaynak olabileceğini, fakat bu etkinin sosyal destek, duygusal düzenleme ve güvenli çevre gibi koşullara bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, mevcut araştırmanın sonuçlarının sporun etkisizliği şeklinde değil, sporun gelişimsel katkısının bağlamsal koşullara bağlı olduğu şeklinde yorumlanması gerektiğini göstermektedir.

Sınıf düzeyi ve spor takımlarında yer alma durumuna göre yapılan MANOVA sonuçları, sınıf düzeyinin, spor takımlarında yer alma durumunun ve bu iki değişkenin ortak etkisinin problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermiştir. Bu

sonuç, öğrencilerin sınıf düzeyleri farklı olsa da aynı okul kültürü içinde bulunmaları, benzer yaş döneminde yer almaları ve benzer sosyal çevreyi paylaşmaları nedeniyle iletişim ve problem çözme becerilerinde belirgin bir ayrışmanın oluşmadığını düşündürmektedir. Ergenlik dönemi, sosyal kimlik gelişimi, akran ilişkileri, duygusal düzenleme ve iletişim biçimlerinin hızla değiştiği bir dönemdir. Karakaya ve Başçılar (2025), ergenlik döneminde iletişim becerilerinin öfke kontrolü, akademik durum ve sosyal koşullarla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Bu doğrultuda mevcut araştırmada sınıf düzeyinin anlamlı farklılık oluşturmaması, söz konusu becerilerin yalnızca sınıf kademesiyle değil, öğrencilerin sosyal deneyimlerinin niteliğiyle açıklanabileceğini göstermektedir.

Yaş değişkeni kontrol edilerek yapılan MANCOVA sonucunda, spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme ve iletişim becerileri toplam puanları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca yaş değişkeninin de bu beceriler üzerinde anlamlı bir açıklayıcı etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Bu sonuç, araştırma grubundaki öğrencilerin 14–19 yaş aralığında ve görece benzer gelişim döneminde bulunmalarıyla açıklanabilir. Yaşın etkisinin ortaya çıkabilmesi için daha geniş gelişim dönemlerini kapsayan örneklerle çalışılması gerekebilir. Yang ve arkadaşları (2024), sporun yürütücü işlevler üzerindeki etkisini değerlendirirken yalnızca yaş ya da fiziksel aktivite düzeyinin değil, spor türünün ve sportif deneyimin niteliğinin de dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Bu bulgu, mevcut çalışmada yaş kontrol edildiğinde de anlamlı farklılık bulunmamasını destekler niteliktedir.

Akademik başarı değişkeni not ortalaması üzerinden kontrol edildiğinde de spor takımlarında yer alma durumunun problem çözme ve iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgu, akademik başarının iletişim ve problem çözme becerilerini tek başına açıklayan

doğrudan bir değişken olmadığını göstermektedir. Karakaya ve Başcılar (2025), not ortalaması ile iletişim becerileri arasında bazı ilişkiler bulunduğunu ortaya koyarken, mevcut araştırmada not ortalamasının kovaryant olarak anlamlı bir etki oluşturmaması, akademik başarının bu beceriler üzerindeki rolünün bağlama göre değişebileceğini düşündürmektedir. Uluslararası literatürde Owen ve arkadaşları (2023), uzun süreli spor katılımının akademik başarıyla ilişkili olabileceğini belirtmiş; ancak bu ilişkinin doğrudan değil, devamlılık, öz disiplin, okul bağlılığı ve sosyal destek gibi ara mekanizmalar üzerinden açıklanabileceğini göstermiştir. Dolayısıyla mevcut araştırmada akademik başarı kontrol edildiğinde anlamlı fark bulunmaması, iletişim ve problem çözme becerilerinin yalnızca not ortalamasıyla değil, daha geniş psikososyal ve çevresel değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Sonuç olarak bu araştırma, okul spor takımlarında yer alma durumunun lise öğrencilerinin problem çözme ve iletişim becerileri üzerinde tek başına anlamlı bir farklılık oluşturmadığını göstermektedir. Ancak bu sonuç, sporun öğrencilerin psikososyal gelişimindeki önemini reddetmemektedir. Aksine bulgular, sporun olumlu çıktılarının ortaya çıkabilmesi için sportif katılımın niceliksel olarak değil, niteliksel olarak da ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Sañudo ve arkadaşları (2024), spor temelli müdahalelerin çocuk ve ergenlerde fiziksel ve psikososyal çıktıları destekleyebileceğini, ancak müdahalelerin içeriği ve uygulama koşullarının kritik olduğunu belirtmiştir. Filges ve arkadaşları (2024) ise organize spor katılımının gençlerin gelişimsel sonuçları üzerindeki etkilerine ilişkin kanıtların bağlama, hedef gruba ve müdahale niteliğine göre değiştiğini vurgulamıştır. Bu nedenle okul spor faaliyetlerinin yalnızca rekabet ve performans odaklı değil, iletişim, empati, iş birliği, öz düzenleme, karar

verme ve problem çözme becerilerini destekleyecek pedagojik içeriklerle yapılandırılması önerilmektedir. Genel olarak bu çalışma, sporun öğrencilerin psikososyal gelişimindeki önemini göz ardı etmemekle birlikte, okul spor takımlarında yer almanın iletişim ve problem çözme becerilerinde anlamlı farklılık oluşturabilmesi için sportif katılımın niteliğinin, süresinin, sıklığının, branş türünün, antrenör yaklaşımının ve takım içi sosyal öğrenme ortamlarının ayrıntılı biçimde değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Akın, S., & Çakto, P. (2021). Spor yapma durumlarına göre üniversite öğrencilerinin problem çözme becerilerinin karşılaştırılması (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi örneği). *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 3(2).
- Chen, H., & Li, X. (2020). Bilişsel oyun katılımı ve problem çözme yetenekleri: Karşılaştırmalı bir çalışma. *Chinese Journal of Educational Psychology*, 41(4), 305-320.
- Dupont, J., & Lefèvre, M. (2021). Takım sporlarının sosyal uyum ve kişilerarası iletişim üzerindeki etkisi. *Revue Française de Psychologie du Sport*, 18(1), 99-115.
- Filges, T., Verner, M., Ladekjær, E., & Bengtsen, E. (2024). Participation in organised sport to improve and prevent adverse developmental trajectories of at-risk youth: A systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 20, e1381.
- Hoffmann, M. D., Barnes, J. D., Tremblay, M. S., & Guerrero, M. D. (2022). Associations between organized sport participation and mental health difficulties: Data from over 11,000 US children and adolescents. *PLOS ONE*, 17(6), e0268583. doi:10.1371/journal.pone.0268583
- Kadaş, İ., Mirzeoğlu, A. D., & Güneş, B. (2023). Spor katılımının problem çözme yetenekleri üzerindeki etkisi. *Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 32-50.
- Karakaya, C., & Başçillar, M. (2025). Ergenlerin iletişim becerilerinin ve öfke ifade tarzlarının değerlendirilmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 13(35).
- Li, J., & Shao, W. (2022). Influence of sports activities on prosocial behavior of children and adolescents: A

systematic literature review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(11), 6484. doi:10.3390/ijerph19116484

Mao, F., Huang, F., Zhao, S., & Fang, Q. (2024). Effects of cognitively engaging physical activity interventions on executive function in children and adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, 15, 1454447. doi:10.3389/fpsyg.2024.1454447

Owen, K. B., Foley, B. C., Smith, B. J., Manera, K. E., Corbett, L., Lim, M., Phongsavan, P., Qualter, P., Ding, D., & Clare, P. J. (2023). Sport participation for academic success: Evidence from the Longitudinal Study of Australian Children. *Journal of Physical Activity and Health*, 21(3), 238–246.

Özcan, G., & Yıldırım, S. (2011). Lisanslı olarak takım sporu ve bireysel spor yapan ile spor yapmayan ortaöğretim öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 111–135. doi:10.11616/AbantSbe.266

Özyıldırım, M., & Hergüner, G. (2023). Lise türlerine göre spor yapan ve yapmayan öğrencilerin duygusal zekâ ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. *Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1).

Pérez, R., & Gómez, L. (2020). Elit sporcularda iletişim ve problem çözme becerilerinin gelişimi. *Revista Española de Psicología del Deporte*, 29(2), 210-225.

Sañudo, B., et al. (2024). Physical and psychosocial benefits of sports participation among children and adolescents with

chronic diseases: A systematic review. *Sports Medicine - Open*, 10, 72. doi:10.1186/s40798-024-00722-8

Schmidt, F., & Müller, T. (2019). Spor yapan ve yapmayan bireylerin iletişim becerileri ve problem çözme süreçleri. *Zeitschrift für Sportpsychologie*, 26(3), 145-160.

Silva, R., & Pereira, L. (2019). Atletik olmayan bağlamlarda eleştirel düşünme ve stratejik akıl yürütme. *Revista Brasileira de Psicologia Cognitiva*, 22(3), 78-93.

Şahin N. (2012). Elit Düzeyde Takım sporu ve bireysel spor yapan iki grubun iletişim becerilerinin karşılaştırılması. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 10(1) 13-16.)

Tapşın, F. O., & Karagün, E. (2024). Spor yapan bireylerin iletişim becerilerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 146–156. doi:10.35343/kosbed1561588

Teques, A. P., et al. (2024). Social and emotional skills in at-risk adolescents through participation in sports. *Sports*, 12(7), 181.

Yamamoto, T., & Takahashi, K. (2022). Sporun bilişsel esneklik ve uyarlanabilir problem çözme üzerindeki rolü. *Japanese Journal of Sports Psychology*, 34(2), 177-192.

Yang, L., Corpeleijn, E., & Hartman, E. (2024). Daily physical activity, sports participation, and executive function in children. *JAMA Network Open*, 7(12), e2449879. doi:10.1001/jamanetworkopen.2024.49879

Yılmaz, E., & Şıktar, E. (2022). Gençlerin spora katılım düzeylerine göre iletişim becerileriyle problem çözme yeteneklerinin incelenmesi (Erzurum ili örneği): Analitik araştırma. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 206–214. doi:10.5336/sportsci.2022-88781

Yılmaz, H., & Yılmaz, S. (2018). Spor ve iletişim: Sporcu-antrenör etkileşiminin beceri gelişimindeki rolü. *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 113-128.

SOSYAL HİZMET KURULUŞLARINDAN HİZMET ALAN BİREYLERİN SPOR DENEYİMLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Erol BAYKAN¹

1. GİRİŞ

Çocuk refahı alanında yürütülen sosyal hizmet uygulamalarında, çocukların korunmasının yanı sıra fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi temel amaçlar arasında yer almaktadır (Mayda, 2020; Dursun ve Atamtürk, 2023). Özellikle dezavantajlı gruplar üzerinde gerçekleştirilen çalışmalar, spor katılımının özgüven gelişimi, sosyal becerilerin güçlenmesi, olumlu akran ilişkilerinin kurulması ve yaşam becerilerinin kazanılmasıyla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Holt vd., 2011). Güncel sistematik derlemeler ve meta-analizler de çocukluk ve ergenlik döneminde spor katılımının psikolojik iyi oluş, sosyal uyum ve sağlıkla ilişkili çeşitli çıktılar üzerinde olumlu etkiler oluşturabildiğini bildirmektedir (Bengtsson vd., 2025; Wade vd., 2026). Pozitif Gençlik Gelişimi yaklaşımına göre spor ortamları, gençlerin yeterlik, özgüven, karakter gelişimi, sosyal bağlılık ve toplumsal katkı gibi gelişim alanlarında ilerleme göstermelerine katkı sağlayabilmektedir (Holt vd., 2017). Benzer şekilde toplum temelli spor programlarını inceleyen sistematik çalışmalar, sporun yalnızca fiziksel sağlıkla sınırlı kalmayan; sosyal beceri, psikolojik dayanıklılık ve yaşam becerilerinin

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, ORCID: 0000-0002-7429-3446.

gelişimini destekleyen sonuçlar üretebildiğini göstermektedir (Ponciano Núñez vd., 2023).

Bununla birlikte sporun sunduğu gelişimsel fırsatlar tüm çocuklar tarafından aynı ölçüde deneyimlenememektedir. Spor katılımının ekonomik koşullar, aile desteği, sosyal çevre, tesis olanakları ve kurumsal destek mekanizmaları gibi çeşitli faktörlerden etkilendiği belirtilmektedir (Aktaş vd., 2025). Özellikle ekonomik açıdan dezavantajlı gruplarda ekipman maliyetleri, ulaşım sorunları ve spor olanaklarına erişimde yaşanan güçlükler spor katılımını sınırlandırabilmektedir (Holt vd., 2011).

Son yıllarda yayımlanan sistematik incelemeler, sosyal açıdan kırılgan gençlerin organize spor faaliyetlerine katılımlarının kişisel gelişim, sosyal aidiyet, psikolojik dayanıklılık ve yaşam kalitesi açısından olumlu sonuçlarla ilişkili olduğunu göstermektedir (Filges vd., 2024). Ayrıca bakım ve koruma sisteminde bulunan çocuklara yönelik çalışmalar, sporun aidiyet hissi, sosyal destek ağları ve olumlu gelişim deneyimlerinin oluşumuna katkı sağlayabildiğini ortaya koymaktadır (Simpson vd., 2025). Güncel literatürde spor, bireysel gelişimin yanında sosyal kapsayıcılık ve fırsat eşitliği bağlamında da ele alınmaktadır. Bu kapsamda spor ortamlarının sosyal katılımı destekleyebileceği belirtilirken, spor fırsatlarına erişimin tüm gruplar açısından eşit olmadığı da vurgulanmaktadır (Persson ve Eriksen, 2025).

Dorsch vd. (2020), spor deneyimlerinin bireysel özelliklerin ötesinde aile, antrenör, akran ve kurumsal çevre ile etkileşim içerisinde şekillendiğini belirtmektedir. Benzer şekilde Simpson vd. (2025), bakım sisteminde bulunan gençlerin spor deneyimlerinin aidiyet ve sosyal destek süreçleriyle ilişkili olduğunu bildirmektedir. Bu çerçevede sporun yalnızca

sonuçlarının değil, bireyler tarafından nasıl deneyimlendiğinin de incelenmesi önem taşımaktadır.

Diğer taraftan çocuk hakları ve katılımcı hizmet anlayışına dayalı yaklaşımlar, çocukların kendilerini ilgilendiren hizmetlere ilişkin görüşlerinin dikkate alınmasını önemli görmektedir (Dursun ve Atamtürk, 2023). Benzer şekilde Jida vd. (2026), gençlerin sporla ilgili karar alma ve yönetim süreçlerinde daha görünür rol üstlenmelerinin hizmetlerin niteliğine katkı sağlayabileceğini belirtmektedir.

Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Yozgat ilinde sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan çocuk ve gençlerin spor hizmetlerine ilişkin deneyimlerini, sporun yaşamlarındaki işlevini ve spor hizmetlerine yönelik beklentilerini kendi bakış açılarıyla ortaya koymaktır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Etiği

Araştırma için 21.01.2026 tarihinde 1/58 karar sayısı ile Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler etik kurulundan izin alınmıştır. Tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmış, veriler anonimleştirilmiş ve sadece bilimsel amaçlarla kullanılmıştır.

2.2. Araştırma Modeli

Bu araştırma, sosyal hizmetler kapsamında bulunan çocukların spor hizmetlerine ilişkin deneyimlerini, algılarını ve beklentilerini derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışmada temel nitel araştırma deseni benimsenmiştir. Temel nitel araştırmalar, bireylerin belirli bir olguya ilişkin deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını ortaya koymayı amaçlamakta ve

katılımcıların olaylara yükledikleri anlamların incelenmesine odaklanmaktadır (Tisdell vd., 2025).

Araştırmada sosyal hizmetler kapsamında bulunan çocukların spor hizmetlerine erişim deneyimleri, sporun yaşamlarındaki yeri, karşılaştıkları güçlükler ve spor hizmetlerine ilişkin beklentileri yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla incelenmiştir. Bu yaklaşım, katılımcıların deneyimlerine ilişkin görüşlerini kendi ifadeleriyle ortaya koymalarına olanak sağlaması nedeniyle tercih edilmiştir (Creswell ve Poth, 2016).

2.3. Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Yozgat ilinde faaliyet gösteren sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan ve spor faaliyetlerine katılım deneyimine sahip 20 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş belirli özellikleri taşıyan bireylerin araştırmaya dahil edilmesine dayanan bir örnekleme yaklaşımıdır (Patton, 2014). Bu araştırmada katılımcıların sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet almış olmaları ve spor faaliyetlerine ilişkin deneyime sahip olmaları temel ölçütler olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya toplam 20 kişi katılmıştır. Katılımcıların 5'i kadın (%25,0), 15'i erkek (%75,0) olup yaşları 15 ile 20 arasında değişmektedir. Katılımcıların sosyal hizmet hizmetlerinden yararlanma süreleri 2 ile 4 yıl arasında değişmektedir. Katılımcılar hentbol, voleybol, atletizm, fitness, satranç, masa tenisi, basketbol, futbol, boks, yüzme, karate ve bilek güreşi gibi farklı spor branşlarında deneyime sahip oldukları tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Sosyal Hizmet Süresi	Spor Branşı	Haftalık Katılım Sıklığı
K1	18	Kadın	3 yıl	Hentbol	2 gün
K2	20	Kadın	3 yıl	Voleybol	2-3 gün
K3	17	Kadın	3 yıl	Atletizm	5 gün
K4	20	Kadın	3 yıl	Fitness	3 gün
K5	20	Kadın	2 yıl	Fitness	4-5 gün
K6	17	Erkek	3 yıl	Satranç	3 gün
K7	18	Erkek	2 yıl	Masa Tenisi	2-3 gün
K8	15	Erkek	4 yıl	Fitness	4-5 gün
K9	19	Erkek	3 yıl	Boks	a 2 gün
K10	16	Erkek	4 yıl	Basketbol	3-4 gün
K11	17	Erkek	4 yıl	Futbol	4 gün
K12	18	Erkek	4 yıl	Fitness	3-4 gün
K13	16	Erkek	2 yıl	Atletizm	5 gün
K14	18	Erkek	4 yıl	Bilek Güreşi	3-4 gün
K15	19	Erkek	2 yıl	Karate	4-5 gün
K16	18	Erkek	3 yıl	Yüzme	3-4 gün
K17	18	Erkek	3,5 yıl	Boks	4-5 gün
K18	17	Erkek	2 yıl	Futbol	2-3 gün
K19	18	Erkek	3 yıl	Futbol	2-3 gün
K20	17	Erkek	4 yıl	Futbol	3-4 gün

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

2.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, sosyal hizmetler kapsamında bulunma süresi, sporla ilgilenme durumu, katıldıkları spor branşı ve spor faaliyetlerine katılım sıklığı gibi demografik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

2.4.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu sosyal hizmetler kapsamında bulunan çocukların spor hizmetlerine ilişkin

deneyimlerini, sporun yaşamlarındaki yerini, spor faaliyetlerine erişim süreçlerini, karşılaştıkları güçlükleri, destek mekanizmalarına ilişkin görüşlerini ve spor hizmetlerine yönelik beklentilerini ortaya koymak amacıyla geliştirilmiştir. Görüşme formu hazırlanırken araştırmanın amacı doğrultusunda ilgili literatür incelenmiş ve soru taslakları oluşturulmuştur. Hazırlanan sorular nitel araştırma alanında deneyimli iki uzmanın görüşüne sunulmuş, alınan geri bildirimler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunda aşağıdaki açık uçlu sorular yer almıştır: 1. Spor senin için ne ifade ediyor? 2. Spor yaptığında kendini nasıl hissediyorsun? 3. Sporla ilk ne zaman ve nasıl tanıştın? 4. Spor yapmanı kolaylaştıran durumlar neler oldu? 5. Spor yapmanı zorlaştıran durumlar neler oldu? 6. Spor faaliyetlerine katılım konusunda kendini yeterince desteklenmiş hissediyor musun? 7. Sporun okul hayatın veya öğrenme sürecin üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musun? 8. Sporun sana sorumluluk, disiplin veya özgüven kazandırdığını düşünüyor musun? 9. Sporla ilgili kararların alınmasında senin görüşlerin dikkate alınıyor mu? 10. Spor imkânlarının herkes için eşit olduğunu düşünüyor musun? Neden? 11. Spor konusunda daha adil ve destekleyici bir sistem nasıl olmalı sence?

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, katılımcıların deneyimlerini kendi ifadeleriyle ayrıntılı biçimde açıklamalarına olanak sağlaması ve araştırılan olguya ilişkin derinlemesine veri elde edilmesine imkân tanınması nedeniyle tercih edilmiştir (Tisdell vd., 2025; Creswell ve Poth, 2016).

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler Braun ve Clarke'ın (2006, 2019, 2021) refleksif tematik analiz yaklaşımı doğrultusunda analiz edilmiştir. Refleksif tematik analiz, katılımcıların deneyimlerine ilişkin anlam örüntülerinin

sistemik biçimde belirlenmesine ve yorumlanmasına olanak sağlayan esnek bir analiz yöntemidir.

Analiz süreci altı aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada görüşme kayıtları ve görüşme notları tekrar tekrar okunarak veriye aşinalık sağlanmıştır. İkinci aşamada araştırma amacı doğrultusunda anlamlı veri birimleri belirlenmiş ve başlangıç kodları oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada benzer özellik gösteren kodlar bir araya getirilerek potansiyel alt temalar geliştirilmiştir. Dördüncü aşamada alt temalar gözden geçirilmiş, tema sınırları yeniden değerlendirilmiş ve temalar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Beşinci aşamada her tema için kapsam ve içerik netleştirilerek tema adları oluşturulmuştur. Son aşamada ise elde edilen bulgular yorumlanmış ve katılımcı ifadeleri ile desteklenmiştir (Braun ve Clarke, 2006).

Analiz süreci sonunda katılımcıların spor hizmetlerine ilişkin deneyimlerini açıklayan üç ana tema ve dokuz alt tema belirlenmiştir. Bu temalar; Spor Hizmetlerine Erişim Deneyimi, Spor Yoluyla Güçlenme Deneyimi ve Katılım, Eşitlik ve Hizmet Beklentileri olarak adlandırılmıştır.

Araştırmada katılımcıların kimliklerini korumak amacıyla her katılımcıya K1, K2, K3 şeklinde kodlar verilmiş ve doğrudan alıntılar bu kodlar kullanılarak raporlanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 2. Katılımcı Görüşlerinden Elde Edilen Tema, Alt Tema ve Temsili Kodlar

Tema	Alt Tema	Temsili Kodlar
Spor Hizmetlerine Erişim Deneyimi	Spora yönlendiren ve katılımı kolaylaştıran unsurlar	Antrenör desteği, öğretmen desteği, arkadaş desteği, kurumsal yönlendirme, spor ortamı
	Katılım sürecinde karşılaşılan engeller	Motivasyon kaybı, moral bozukluğu, zaman sorunu, sakatlık korkusu, ilgisizlik
	Erişimde yapısal ve ekonomik sınırlılıklar	Ekipman eksikliği, maddi yetersizlik, tesis eksikliği, branşlar arası fırsat farklılığı
Spor Yoluyla Güçlenme Deneyimi	Psikolojik güçlenme ve duygusal iyi oluş	Mutluluk, rahatlama, stres azaltma, özgüven, kendini güçlü hissetme
	Kişisel gelişim ve öz düzenleme	Disiplin, sorumluluk, sabır, öz kontrol, kararlılık
	Akademik ve sosyal yaşama katkılar	Derse odaklanma, planlı yaşam, akademik motivasyon, sosyal uyum
Katılım, Eşitlik ve Hizmet Beklentileri	Karar süreçlerine katılım deneyimi	Görüş bildirme, görüşlerin dikkate alınmaması, sınırlı katılım
	Eşitlik ve adalet algısı	Maddi eşitsizlik, cinsiyet temelli eşitsizlik, fırsat eşitsizliği, hizmetlere erişimde farklılıklar
	Daha kapsayıcı spor hizmetlerine yönelik beklentiler	Eşit fırsatlar, sürekli destek, ücretsiz hizmetler, daha fazla tesis ve ekipman, çocuk görüşlerinin dikkate alınması

3.1. Spor Hizmetlerine Erişim Deneyimi

Katılımcıların ifadeleri spor hizmetlerine erişimin bireysel ilgi, sosyal destek ve kurumsal yönlendirme gibi faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Bununla birlikte ekipman eksikliği, maddi yetersizlikler, uygun tesislere erişim güçlükleri ve bazı branşlara yönelik sınırlı destek gibi unsurların spor katılımını zorlaştırdığı anlaşılmaktadır. Bu tema kapsamında katılımcıların sporla tanışma süreçleri, katılımı kolaylaştıran unsurlar ve erişim sürecinde karşılaştıkları engeller üç alt tema altında ele alınmıştır.

3.1.1.Spora Yönlendiren ve Katılımı Kolaylaştıran Unsurlar

Katılımcılar spor faaliyetlerine yönelmelerinde arkadaşlarının, öğretmenlerinin, antrenörlerinin ve kurum çalışanlarının önemli rol oynadığını ifade etmişlerdir. K1 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *“Takım desteği ve antrenörler.”* (K1). K3 ise sporla ilgilenmeye başlamasında antrenör desteğinin etkisini şu sözlerle açıklamıştır: *“Antrenörüm oldu, o da bana destek oldu. Programlar yazdı.”* (K3). Benzer şekilde K11, spor katılımını kolaylaştıran unsurları şu şekilde belirtmiştir: *“Yurtta bize saha imkânının tanınlanması ve arkadaşlarımın destek olması.”* (K11). K18 de sosyal desteğin önemine vurgu yapmıştır: *“Hocamın destek olması ve arkadaşlarım.”* (K18)

3.1.2. Katılım Sürecinde Karşılaşılan Engeller

Katılımcılar spor faaliyetlerine katılım sürecinde motivasyon kaybı, moral bozukluğu, sakatlık korkusu ve bireysel güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. K2 yaşadığı duygusal güçlüğü şu şekilde ifade etmiştir: *“Moralimin bozuk olduğu zamanlar.”* (K2). K14 spor katılımını zorlaştıran önemli bir unsurun sakatlanma kaygısı olduğunu belirtmiştir: *“Sakatlanma korkusu çok fazla oluyor.”* (K14). K15 ise bireysel kontrol güçlüklerine dikkat çekmiştir: *“Bazen öfkemi kontrol etmekte zorlanırım.”* (K15). K17'nin ifadeleri özgüven kaybının spor katılımı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır: *“Bazen kendime olan inancımın düşmesi.”* (K17).

3.1.3. Erişimde Yapısal ve Ekonomik Sınırlılıklar

Katılımcılar spor hizmetlerine erişimde ekonomik koşulların ve fiziksel imkânların belirleyici olduğunu vurgulamışlardır. Özellikle ekipman eksikliği, tesis yetersizliği ve maddi olanaklardaki farklılıklar sıklıkla dile getirilmiştir. K10 bu durumu şu sözlerle açıklamıştır: *“Top ve ayakkabı gibi*

ekipmanların bulunması zor oluyor.” (K10). K8 spor olanaklarına erişimde ekonomik eşitsizliklere dikkat çekmiştir: “Bazı çocukların maddi durumu daha iyi olduğu için daha iyi salonlara gidebiliyorlar.” (K8). K13 ise tesis farklılıklarını vurgulamıştır: “Bazı yerlerde pist ve imkânlar daha iyi. Herkes aynı şartlara sahip değil.” (K13). K20'nin ifadeleri ekonomik yetersizliklerin spor katılımını doğrudan etkilediğini göstermektedir: “Maddi zorluklar, ekipmanlar sıkıntı oluyor.” (K20).

3.2. Spor Yoluyla Güçlenme Deneyimi

Katılımcıların ifadeleri sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik olarak değil, aynı zamanda psikolojik, sosyal ve bireysel gelişimi destekleyen önemli bir deneyim alanı olarak algılandığını göstermektedir. Spor faaliyetlerinin katılımcıların duygusal iyi oluşlarını desteklediği, öz güvenlerini artırdığı, disiplin ve sorumluluk duygularını geliştirdiği ve akademik yaşamlarına olumlu katkılar sağladığı görülmektedir. Bu tema kapsamında psikolojik güçlenme ve duygusal iyi oluş, kişisel gelişim ve öz düzenleme ile akademik ve sosyal yaşama katkılar olmak üzere üç alt tema belirlenmiştir.

3.2.1. Psikolojik Güçlenme ve Duygusal İyi Oluş

Katılımcılar sporun kendilerini daha mutlu, rahat, güçlü ve özgüvenli hissetmelerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Sporun stres azaltıcı ve duygusal dengeyi destekleyici yönü sıklıkla vurgulanmıştır. K2 sporun kendisinde oluşturduğu duygusal etkiyi şu sözlerle açıklamıştır: “*Mutlu, özgür ve rahat hissediyorum.*” (K2). K9 ise sporun kendisinde yarattığı güçlenme hissini şu şekilde ifade etmiştir: “*Rahatlamış ve oldukça güçlü hissediyorum.*” (K9). K14 sporun hem fiziksel hem de psikolojik açıdan güçlenmesine katkı sağladığını belirtmiştir: “*Kendimi güçlü hissettiğim ve kendimi kanıtladığım bir branştır. Hem fiziken hem de mental olarak güçleniyorum.*”

(K14). K17 ise sporun duygusal rahatlama işlevine dikkat çekmiştir: *“İçimde biriken öfkeyi boşalttığım bir alan.”* (K17).

3.2.2. Kişisel Gelişim ve Öz Düzenleme

Katılımcılar sporun disiplin, sorumluluk, sabır ve öz kontrol gibi kişisel özelliklerin gelişimine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Düzenli spor yapmanın bireysel yaşamlarını daha planlı ve kontrollü hale getirdiği görülmektedir. K6 sporun kişisel gelişimine katkısını şu sözlerle ifade etmiştir: *“Sabır, disiplin ve sakinlik kazandırdı.”* (K6). K8 spor sayesinde sorumluluk duygusunun geliştiğini belirtmiştir: *“Spor bana kesinlikle sorumluluk almayı öğretti. Kendime olan güvenim de arttı.”* (K8). K15 ise sporun öz kontrol üzerindeki etkisine vurgu yapmıştır: *“Sabır ve öz kontrol kazandırdı.”* (K15). K18'in ifadeleri de benzer biçimde sporun disiplin kazandırıcı yönünü ortaya koymaktadır: *“Disiplin ve sorumluluk çok arttı.”* (K18).

3.2.3. Akademik ve Sosyal Yaşama Katkılar

Katılımcılar sporun derslere odaklanma, planlı çalışma ve sosyal ilişkiler geliştirme açısından olumlu katkılar sağladığını ifade etmişlerdir. Sporun okul yaşamını destekleyen bir unsur olarak değerlendirildiği görülmektedir. K5 sporun akademik performansına katkısını şu şekilde açıklamıştır: *“Enerjim arttığı için derslere daha iyi odaklanıyorum.”* (K5). K10 sporun öğrenme sürecine katkısını şu sözlerle belirtmiştir: *“Basketbol oynadığım zaman daha iyi odaklanıyorum, derslerde daha da enerjik oluyorum.”* (K10). K13 düzenli sporun yaşamına olan etkisini şu şekilde ifade etmiştir: *“Daha planlı hareket ediyorum.”* (K13). K20 ise sporun sosyal ve akademik katkılarını birlikte vurgulamıştır: *“Disiplin kattı ve arkadaş canlısı oldum.”* (K20).

3.3. Katılım, Eşitlik ve Hizmet Beklentileri

Katılımcıların ifadeleri spor hizmetlerinden yararlanma süreçlerinde karar alma mekanizmalarına katılım, fırsat eşitliği ve hizmetlerin geliştirilmesine yönelik beklentilerin önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Katılımcılar, spor faaliyetlerine ilişkin bazı görüşlerinin dikkate alındığını belirtmekle birlikte karar süreçlerinde çoğunlukla sınırlı düzeyde söz sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca spor olanaklarının tüm bireyler için eşit düzeyde sunulmadığı yönünde yaygın bir algı bulunmakta ve daha kapsayıcı spor hizmetlerine yönelik çeşitli beklentiler dile getirilmektedir.

3.3.1. Karar Süreçlerine Katılım Deneyimi

Katılımcılar spor faaliyetlerine ilişkin kararların alınmasında zaman zaman görüşlerinin sorulduğunu, ancak bu görüşlerin her zaman karar süreçlerine yansımadağını ifade etmişlerdir. Kararların çoğunlukla yetişkinler, antrenörler veya kurum görevlileri tarafından alındığı anlaşılmaktadır. K3 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: “*Bazen alınıyor ama sadece alınıyor, kararı hocalar veriyor.*” (K3). K8 karar süreçlerine ilişkin deneyimini şu sözlerle açıklamıştır: “*Bazen soruluyor ama çoğu zaman kararlar bizim fikrimiz alınmadan veriliyor.*” (K8). K15 ise görüşlerinin yeterince dikkate alınmadığını belirtmiştir: “*Çok nadir soruluyor, bizde de çok nadir geri dönüş alıyoruz.*” (K15). K20 de benzer şekilde karar süreçlerine sınırlı katılım yaşadığını ifade etmiştir: “*Hayır, fazla değil dikkate alınmıyor.*” (K20).

3.3.2. Eşitlik ve Adalet Algısı

Katılımcılar spor hizmetlerine erişimde ekonomik koşullar, cinsiyet, branş farklılıkları ve fiziksel olanaklar açısından çeşitli eşitsizliklerin bulunduğunu belirtmişlerdir. Özellikle maddi imkânların spor katılımını etkilediği ve bazı branşların diğerlerine göre daha fazla destek gördüğü yönünde

görüşler öne çıkmıştır. K4 ekonomik farklılıklara dikkat çekmiştir: *“Maddi olarak çok zorluyor. Durumu iyi olanlar daha kaliteli yapıyor.”* (K4). K5 kadın sporcuların yaşadığı sınırlılıklara vurgu yapmıştır: *“Kız olunca bazı yerlerde imkânlar kısıtlı olabiliyor.”* (K5). K14 branşlar arasındaki fırsat farklılıklarını şu şekilde ifade etmiştir: *“Bu branşa çok imkân verilmiyor. Popüler olan dallara daha çok var.”* (K14). K18 ise eşitsizliğin farklı boyutlarını vurgulamıştır: *“Davranış olarak da maddi olarak da eşit değil.”* (K18).

3.3.3. Daha Kapsayıcı Spor Hizmetlerine Yönelik Beklentiler

Katılımcılar spor hizmetlerinin daha kapsayıcı hale getirilmesi için eşit fırsatların sunulması, ekonomik desteklerin artırılması, spor ekipmanlarına erişimin kolaylaştırılması ve çocukların görüşlerinin daha fazla dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir. K8 bu beklentiyi şu sözlerle ifade etmiştir: *“Eşit imkânlar sağlanmalı. Ücretsiz spor alanları, ekipman ve destek verilmeli.”* (K8). K10 çocukların karar süreçlerine daha fazla dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir: *“Herkes eşit imkânlar verilmeli ve en önemlisi fikirlerimiz daha çok sorulursa daha iyi olur.”* (K10). K15 bireysel desteğin önemine dikkat çekmiştir: *“Her çocuğa bireysel ilgi verilmeli.”* (K15). K19 ise hizmetlerin sürekliliğine vurgu yapmıştır: *“Herkes eşit ve sürekli destek olmalı.”* (K19).

Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcılar, spor hizmetlerinin yalnızca erişilebilir olmasının yeterli olmadığını, aynı zamanda karar süreçlerine katılımı destekleyen, fırsat eşitliğini gözeten ve bireysel ihtiyaçlara duyarlı bir yapıda sunulması gerektiğini vurgulamışlardır.

4. TARTIŞMA

4.1. Spor Hizmetlerine Erişim ve Katılımı Şekillendiren Faktörler

Araştırmada katılımcılar spor faaliyetlerine katılımlarında antrenör, öğretmen ve arkadaş desteğinin önemli bir rol oynadığını belirtirken; maddi yetersizlikler, ekipman eksikliği ve sınırlı tesis olanaklarını katılımın önündeki temel engeller olarak ifade etmişlerdir. Bu sonuç, spor katılımının yalnızca bireysel tercihlerin değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel koşulların etkisi altında şekillendiğini ortaya koyan çalışmalarla uyumludur (Dorsch vd., 2020). Özellikle dezavantajlı gruplar üzerinde yürütülen araştırmalar, ekonomik yetersizliklerin, ekipman maliyetlerinin ve spor olanaklarına erişimde yaşanan güçlüklerin çocukların spor deneyimlerini sınırlandırabildiğini göstermektedir (Holt vd., 2011). Benzer şekilde Filges vd. (2024) ile Simpson vd. (2025), sosyal açıdan kırılgan çocukların spor faaliyetlerinden yararlanabilmeleri için kurumsal destek mekanizmalarının önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Bununla birlikte araştırmada dikkat çeken bulgulardan biri, katılımcıların spor katılımını destekleyen unsurlar arasında aile desteğinden çok antrenör, öğretmen ve arkadaş desteğini ön plana çıkarmalarıdır. Nitekim bir katılımcı “*Antrenörüm olmasa spora devam etmezdim*” (K12) ifadesiyle spor deneyiminde sosyal desteğin önemini vurgulamıştır. Bu değerlendirme, sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan çocukların spor deneyimlerinde kurumsal çevrenin ve sosyal ilişkilerin daha belirleyici bir rol üstlenebileceğini düşündürmektedir. Dolayısıyla spor hizmetlerine erişimin artırılması yalnızca fiziksel olanakların geliştirilmesiyle değil, aynı zamanda çocukların aidiyet duygusunu güçlendiren, sosyal destek

sağlayan ve düzenli katılımı teşvik eden kurumsal yapıların oluşturulmasıyla bağlantılı olabileceği söylenebilir.

4.2. Sporun Güçlendirici İşlevi ve Gelişimsel Katkıları

Katılımcılar sporun kendilerine mutluluk, özgüven, disiplin ve sorumluluk kazandırdığını ifade etmiştir. Bunun yanında sporun derslere odaklanmayı kolaylaştırdığı, sosyal ilişkileri güçlendirdiği ve günlük yaşamın daha planlı sürdürülmesine katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu bulgular, sporun çocuk ve gençlerin gelişiminde çok boyutlu bir işlev üstlenebileceğini ileri süren Pozitif Gençlik Gelişimi yaklaşımıyla uyumludur (Holt vd., 2017). Nitekim toplum temelli spor programlarını inceleyen araştırmalar, sporun yalnızca fiziksel gelişime değil, yaşam becerileri, psikolojik dayanıklılık ve sosyal uyum gibi alanlara da katkı sağlayabildiğini bildirmektedir (Ponciano Núñez vd., 2023). Benzer şekilde güncel sistematik derlemeler ve meta-analizler, spor katılımının psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu, aidiyet duygusu ve sosyal bağlılık ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Bengtsson vd., 2025; Wade vd., 2026). Ayrıca lise öğrencileri üzerinde yürütülen bir araştırmada düzenli egzersize katılan bireylerin ders çalışma motivasyonlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Yıldırım ve Keskin, 2023).

Bununla birlikte araştırmada katılımcıların sporun fiziksel yararlarından çok psikolojik ve sosyal kazanımlarına vurgu yapmaları dikkat çekicidir. Bir katılımcının “*Spor yapınca kendime daha çok güveniyorum*” (K7) ifadesi, sporun çocuklar açısından yalnızca fiziksel gelişim değil, kişisel güçlenme ve öz yeterlik duygusuyla da ilişkili olduğunu göstermektedir. Katılımcıların sporun psikolojik ve sosyal kazanımlarına vurgu yapmaları, rekreasyonun bireylerde mutluluk, huzur ve olumlu duygular oluşturduğunu bildiren

çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Cihan vd., 2021). Bu açıdan spor, sosyal hizmet kapsamındaki bireyler için yalnızca bir boş zaman etkinliği değil, gelişimsel ve sosyal destek sağlayan önemli bir deneyim alanı olarak değerlendirilebilir.

4.3. Eşitlik, Katılım ve Çocuk Odaklı Spor Hizmetleri

Araştırma bulguları, katılımcıların spor hizmetlerine erişimde çeşitli eşitsizlikler algıladıklarını ve sporla ilgili süreçlerde daha fazla söz sahibi olmak istediklerini ortaya koymuştur. Özellikle maddi koşullar, spor branşlarına göre sunulan olanaklar ve hizmetlere erişim düzeylerindeki farklılıklar çocuklar tarafından adalet ve eşitlik bağlamında değerlendirilmiştir. Bu bulgu, sporun her zaman kapsayıcı sonuçlar üretmediğini ve spor fırsatlarına erişimin toplumsal koşullardan etkilendiğini ileri süren güncel çalışmalarla uyumludur (Persson ve Eriksen, 2025). Benzer şekilde sosyal açıdan kırılgan gruplara yönelik araştırmalar, sporun önemli gelişimsel fırsatlar sunmasına rağmen bu fırsatların tüm çocuklara eşit biçimde ulaşmadığını vurgulamaktadır (Filges vd., 2024; Simpson vd., 2025).

Katılımcıların dikkat çektiği bir diğer konu ise spor hizmetlerinin planlanması ve uygulanması süreçlerinde görüşlerinin yeterince dikkate alınmadığı yönündeki değerlendirmeleridir. Bir katılımcının “*Bizim fikirlerimizi de sorsalar daha iyi olur*” (K15) ifadesi, çocukların karar süreçlerine katılım beklentisini açık biçimde yansıtmaktadır. Bu beklenti, çocuk hakları temelli yaklaşımlarla uyumludur (Dursun ve Atamtürk, 2023). Jida vd. (2026) gençlerin sporla ilgili karar mekanizmalarında daha görünür hâle gelmelerinin hizmetlerin niteliğini ve sürdürülebilirliğini geliştirebileceğini belirtmektedir. Bu yönüyle bulgular, spor hizmetlerinin niceliksel olarak artırılmasının yanında çocukların deneyim ve görüşlerinin hizmet süreçlerine yansıtılmasının da önemli

olduğunu düşündürmektedir. Araştırmada çocukların yalnızca daha fazla spor faaliyeti talep etmedikleri, aynı zamanda daha adil, erişilebilir ve kendi ihtiyaçlarını dikkate alan hizmetler bekledikleri görülmüştür. Bu yönüyle bulgular, spor hizmetlerinin niceliksel olarak artırılmasının tek başına yeterli olmayabileceğini düşündürmektedir. Çocukların deneyimlerinin, beklentilerinin ve görüşlerinin hizmet süreçlerine yansıtılması; fırsat eşitliği, katılım ve kapsayıcılık ilkelerinin güçlendirilmesine katkı sağlayabilir.

5. SONUÇ

Bulgular, sporun yalnızca fiziksel aktiviteye katılımı değil, aynı zamanda psikolojik iyi oluşu, sosyal ilişkileri ve kişisel gelişimi destekleyen önemli bir deneyim alanı olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte maddi yetersizlikler, ekipman eksikliği ve spor olanaklarına erişimdeki farklılıkların spor deneyimlerini sınırlandırabildiği belirlenmiştir.

Katılımcılar sporun özgüven, disiplin, sosyal uyum ve aidiyet duygusuna katkı sağladığını ifade ederken, spor hizmetlerinin daha erişilebilir, eşitlikçi ve katılımcı bir anlayışla sunulmasına yönelik beklentilerini de dile getirmişlerdir. Sonuç olarak spor, sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan bireylerin gelişimlerini destekleyebilecek önemli bir araç olarak değerlendirilebilir.

6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, Yozgat ilinde sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan ve yaşları 15 ile 20 arasında değişen katılımcılar ile yürütülmüş olup bulgular bu grubun deneyimleriyle sınırlıdır. Veriler yalnızca katılımcıların öz bildirimlerine dayandığından elde edilen sonuçlar bireysel algı

ve değerlendirmeleri yansıtmaktadır. Ayrıca araştırmada yalnızca katılımcı görüşlerine yer verilmiş; antrenörler, sosyal hizmet uzmanları, öğretmenler ve kurum yöneticileri gibi diğer paydaşların değerlendirmeleri kapsam dışında bırakılmıştır. Bunun yanında çalışma belirli bir zaman diliminde gerçekleştirildiğinden katılımcıların spor deneyimlerinde zaman içerisinde ortaya çıkabilecek değişimler izlenememiştir.

7. ÖNERİLER

Araştırma bulgularına dayalı olarak, sosyal hizmet kuruluşlarından hizmet alan bireylerin spor faaliyetlerine katılımını desteklemek amacıyla spor tesisleri, ekipman ve ulaşım olanaklarının geliştirilmesi önerilmektedir. Spor hizmetlerine erişimde ekonomik engelleri azaltacak destek mekanizmalarının oluşturulması ve hizmetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması önem taşımaktadır. Ayrıca spor programlarının planlanması ve uygulanması süreçlerinde katılımcıların görüş ve önerilerine daha fazla yer verilmesi, hizmetlerin çocuk ve gençlerin ihtiyaçlarına daha duyarlı biçimde sunulmasına katkı sağlayabilir. Sosyal hizmet kuruluşları ile spor alanındaki kurumlar arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi, farklı spor branşlarına erişim fırsatlarının artırılmasına destek olabilir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda ise farklı bölgelerdeki katılımcıların deneyimlerinin karşılaştırılması ve farklı paydaşların görüşlerinin de sürece dâhil edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, F., Topaloğlu, H., & Çavdar, S. (2025). Çocukların spora katılımını etkileyen faktörler: Sistemik alan taraması. *InnovatioSports Journal*, 3(1), 26–44. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15107022>
- Bengtsson, D., Johnson, U., Åkesdotter, C., Ivarsson, A., Elbe, A.-M., Svedberg, P., & Back, J. (2025). Health-related outcomes of youth sport participation: A systematic review and meta-analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 22, Article 114. <https://doi.org/10.1186/s12966-025-01792-x>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589–597. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). To saturate or not to saturate? Questioning data saturation as a useful concept for thematic analysis and sample-size rationales. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 13(2), 201–216. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1704846>
- Cihan, B. B., Ilgar, E. A., & Karavelioğlu, B. (2021). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Rekreasyon Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 255-269.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Sage.

- Dorsch, T. E., Smith, A. L., Blazo, J. A., Coakley, J., Côté, J., Wagstaff, C. R. D., Warner, S., & King, M. Q. (2020). Toward an integrated understanding of the youth sport system. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, *91*(1), 105–119. <https://doi.org/10.1080/02701367.2020.1810847>
- Dursun, M., & Atamtürk, H. (2023). 5395 sayılı çocuk koruma kanununa yeni bir koruyucu ve önleyici tedbir önerisi: Rekreasyon ve spor tedbiri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *34*(1), 349–370.
- Filges, T., Dietrichson, J., Viinholt, B. C. A., Bøg, M., & Jensen, U. H. (2024). Participation in organised sport to improve and prevent adverse developmental trajectories of socially vulnerable youth: A systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, *20*(1), e1381. <https://doi.org/10.1002/cl2.1381>
- Holt, N. L., Kingsley, B. C., Tink, L. N., & Scherer, J. (2011). Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families. *Psychology of Sport and Exercise*, *12*(5), 490–499. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2011.05.007>
- Holt, N. L., Neely, K. C., Slater, L. G., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., MacDonald, D., Strachan, L., & Tamminen, K. A. (2017). A grounded theory of positive youth development through sport. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, *10*(1), 1–49. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2016.1180704>
- Jida, M., Farooque, S. M., & Deori, S. (2026). Transforming participation into institutional power: Youth leadership in sports governance: A scoping review. *Indonesian Journal of Sport, Health and Physical Education*

Science, 4(2), 74–80.
<https://doi.org/10.58723/inasport.v4i2.646>

- Mayda, M. H. (2020). Sosyal hizmet uygulaması bağlamında sporun gücü ve potansiyeli. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 22(Özel Sayı), 309–315.
- Tisdell, E. J., Merriam, S. B., & Stuckey-Peyrot, H. L. (2025). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. Sage publications.
- Persson, M. F., & Eriksen, I. M. (2025). Sports participation as a reflection of social inclusion in youth: A holistic exploration of sport within young people's lives. *Sport, Education and Society*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/13573322.2025.2451354>
- Ponciano Núñez, P. D., Portela-Pino, I., & Martínez-Patiño, M. J. (2023). Understanding the characteristics of community youth sports programs interventions: A systematic review and recommendations. *SAGE Open*, 13(2). <https://doi.org/10.1177/21582440231179206>
- Simpson, K., White, R. L., O'Connor, D., Cuskelly, G., & Kavanagh, D. J. (2025). Improving sport opportunities, participation, and outcomes for children in care: A scoping review. *Child Abuse & Neglect*, 164, 107476. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2025.107476>
- Wade, L., Eime, R., Pankowiak, A., Vella, S., Robinson, K., Kennedy, S., Parkes, R., & Eather, N. (2026). The impact of sports participation on psychological health and social outcomes in children and adolescents: A systematic review and update to the mental health

through sport conceptual model. *Systematic Reviews*,
15(1), 121. <https://doi.org/10.1186/s13643-026-03104-1>

Yıldırım, M., & Keskin, Y. E. (2023). Lise Öğrencilerinin Ders Çalışmaya Motive Olma Düzeylerinin İncelenmesi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 9(28), 1–8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7814378>

FİZİKSEL AKTİVİTE VE REKREASYON YOLUYLA TOPLULUK DUYGUSUNUN GÜÇLENDİRİLMESİ

Murat Ali BİNDESEN¹

1. GİRİŞ

Günümüzde kentleşme, dijitalleşme ve yaşam biçimlerindeki değişimlerin etkisiyle bireylerin topluluklarıyla kurdukları sosyal ilişkilerin dönüşüme uğradığı, komşuluk bağları ve yüz yüze etkileşimlerin ise birçok toplumda azalma eğilimi gösterdiği belirtilmektedir. Bu durum, serbest zamanın giderek daha bireysel, planlı ve amaç odaklı biçimlerde değerlendirilmesiyle de ilişkilendirilmektedir. Buna karşın, bireylerin ortak mekânlarda bir araya gelmelerine olanak sağlayan paylaşılan alanlar ve kolektif etkinlikler hem bireysel hem de toplumsal refahın desteklenmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Bu tür etkileşim ortamları, bireylerin yaşadıkları çevreye yönelik aidiyet duygularını güçlendirmekte, sosyal ilişkilerini geliştirmekte ve topluluklarıyla daha güçlü bağlar kurmalarına katkı sağlamaktadır. Nitekim aidiyet duygusunun sağlık ve öznel iyi oluş üzerinde olumlu etkiler yarattığı; topluluğa ait olduklarını hissedenden bireylerde yalnızlık düzeylerinin daha düşük olduğu belirtilmektedir (Bates ve ark., 2025).

Bu çalışmada topluluk duygusu, bireylerin sosyal bağlarını, aidiyet hislerini ve yaşadıkları topluluğa yönelik bağlılıklarını kapsayan çok boyutlu bir sosyal yapı olarak ele

¹ Öğr. Gör., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, ORCID: 0000-0003-1625-9300.

alınmaktadır. Fiziksel aktivite ve rekreatif faaliyetler ise yalnızca fiziksel sağlık ve psikolojik iyi oluşun geliştirilmesine katkı sağlayan etkinlikler olarak değil, aynı zamanda bireyler arasındaki sosyal etkileşimi artıran, ortak deneyimlerin oluşumunu destekleyen ve toplumsal bağları güçlendiren önemli araçlar olarak değerlendirilmektedir (Bates ve ark., 2025). Bununla birlikte, mevcut literatürde fiziksel aktivite ve rekreasyonun etkileri çoğunlukla bireysel sağlık çıktıları üzerinden incelenmekte; bu etkinliklerin topluluk duygusunun oluşumu, gelişimi ve sürdürülmesine yönelik katkıları ise daha sınırlı ve parçalı biçimde ele alınmaktadır. Bu durum, fiziksel aktivite ve rekreasyonun toplumsal işlevlerini daha kapsamlı ve bütüncül bir bakış açısıyla değerlendiren çalışmalara duyulan gereksinimi ortaya koymaktadır.

Fiziksel aktivite ve rekreatif faaliyetler, bireyler arası iletişimi teşvik etme, sosyal engelleri azaltma ve toplumsal bütünleşmeyi destekleme açısından uzun yıllardır önemli işlevler üstlenmektedir. Bu etkinlikler, farklı yaş, cinsiyet, sosyoekonomik düzey ve kültürel geçmişe sahip bireyleri ortak deneyimler etrafında bir araya getirerek sosyal etkileşim fırsatları yaratmaktadır. Bu yönüyle fiziksel aktivite ve rekreasyon, yalnızca bireysel gelişime değil, aynı zamanda toplumsal gelişime de katkı sağlayan önemli araçlar olarak değerlendirilmektedir. Topluluk duygusunun oluşumu ve sürdürülmesinde etkili olan bu süreçler, bireylerin birbirlerine duydukları güveni artırmakta, sosyal dayanışmayı güçlendirmekte ve toplumsal uyumu desteklemektedir. Ayrıca fiziksel aktivite ve rekreasyon; kültürel kimlik, toplumsal bütünleşme ile güç ve statü ilişkileri gibi karmaşık sosyal dinamiklerle de yakından ilişkilidir (Kara, 2025).

Topluluk duygusu ve sosyal bağlılık kavramları, özellikle sosyal sermaye ve toplumsal bütünleşme kuramları çerçevesinde açıklanmaktadır. Sosyal sermaye yaklaşımı, bireyler arasındaki

güven, karşılıklılık ve sosyal ağların toplumsal yaşam üzerindeki etkilerine odaklanırken; toplumsal bütünleşme yaklaşımı bireylerin toplumla kurdukları bağların güçlenmesi ve sosyal uyumun sağlanması süreçlerini vurgulamaktadır. Bu kuramsal yaklaşımlar, bireylerin topluluk içerisinde nasıl etkileşim kurduklarını ve aidiyet duygusunun sosyal ilişkiler aracılığıyla nasıl şekillendiğini açıklamak açısından önemli bir çerçeve sunmaktadır (Kara, 2025).

Fiziksel aktivitenin önemli bir bileşeni olan spor, toplumsal bütünleşmeyi destekleyen ve topluluk kimliğinin gelişimine katkı sağlayan güçlü bir sosyal araç olarak kabul edilmektedir. Spor etkinlikleri, farklı sosyal ve kültürel geçmişlere sahip bireyleri ortak amaçlar ve deneyimler etrafında bir araya getirme kapasitesi sayesinde toplumsal uyumu desteklemekte ve sosyal bağların güçlenmesine katkıda bulunmaktadır (Kara, 2025). Bu bölümde ele alınan tartışmalar özellikle kentsel yerleşimler ve mahalle ölçeğindeki topluluklar bağlamında değerlendirilmekte; fiziksel aktivite ve rekreasyonun yerel toplulukların sosyal bütünleşmesi, aidiyet duygusunun geliştirilmesi ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesindeki rolü ön plana çıkarılmaktadır. Bu çerçevede, fiziksel aktivite ve rekreasyonun yalnızca bireysel sağlık kazanımlarıyla sınırlı olmayan etkilerinin, topluluk duygusunun oluşumu ve sürdürülmesi bağlamında incelenmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı, fiziksel aktivite ve rekreasyonun topluluk duygusunun gelişimine olan katkılarını kuramsal ve uygulamalı boyutlarıyla incelemektir. Çalışmanın önemi, topluluk duygusunun güçlendirilmesinin bireysel ve toplumsal refah, sosyal bağlılık, sosyal sermaye ve toplumsal bütünleşme üzerinde yaratabileceği olumlu etkilerden kaynaklanmaktadır. Bu doğrultuda öncelikle topluluk duygusu, fiziksel aktivite ve rekreasyon kavramları ele alınacak; ardından fiziksel aktivite ve rekreasyonun topluluk duygusu üzerindeki etkileri tartışılacaktır.

Son olarak uygulama alanları ve bu uygulamaların toplumsal etkileri değerlendirilecek, fiziksel aktivite ve rekreasyon yoluyla topluluk duygusunun güçlendirilmesine yönelik uygulama ve politika önerilerine yer verilecektir.

2. TOPLULUK DUYGUSU: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Topluluk duygusu, bireylerin belirli bir sosyal grubun parçası olduklarını hissetmeleri, grup üyeleriyle anlamlı ilişkiler geliştirmeleri ve ortak bir aidiyet algısı oluşturmalarıyla ilişkili çok boyutlu bir kavramdır. Sosyal psikoloji, toplum çalışmaları ve toplumsal gelişim literatüründe önemli bir yere sahip olan bu kavram, bireylerin yaşadıkları çevreyle kurdukları ilişkilerin niteliğini açıklamada temel bir çerçeve sunmaktadır. Topluluk duygusu, bireylerin yalnızca bir grubun üyesi olmalarını değil, aynı zamanda o grubun değerleri, amaçları ve sosyal ilişkileriyle özdeşleşmelerini de kapsamaktadır. Bu yönüyle topluluk duygusu; sosyal bağlılık, güven, dayanışma ve toplumsal katılım gibi birçok sosyal unsurla yakından ilişkilidir.

Topluluk duygusuna ilişkin en yaygın kuramsal yaklaşımlardan biri McMillan ve Chavis'in (1986) geliştirdiği modeldir. Bu modele göre topluluk duygusu dört temel bileşenden oluşmaktadır: aidiyet, etki, destek ve duygusal bağ. Aidiyet, bireylerin kendilerini topluluğun bir parçası olarak görmelerini ve topluluğa kabul edildiklerini hissetmelerini ifade eder. Etki boyutu, bireylerin topluluk üzerinde etkili olabileceklerine ve aynı zamanda topluluğun da kendileri üzerinde etkide bulunabileceğine ilişkin algılarını kapsamaktadır. Destek, üyelerin birbirlerinin gereksinimlerini karşılayabileceğine ve karşılıklı yardımlaşma ilişkileri geliştirebileceğine yönelik inançlarını ifade ederken; duygusal bağ ise ortak deneyimler, paylaşılan anılar ve kişilerarası ilişkiler

yoluyla gelişen yakınlık hissini tanımlamaktadır (Enfiyeci ve Büyükalan Filiz, 2019).

McMillan ve Chavis'in ortaya koyduğu bu kuramsal yapı, topluluk duygusunun yalnızca bireysel bir algı olmadığını; aynı zamanda sosyal ilişkiler ve grup süreçleri aracılığıyla şekillenen dinamik bir yapı olduğunu göstermektedir. Nitekim farklı araştırmalar, topluluk duygusunun sosyal ve psikolojik boyutlarının bireylerin yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş, sosyal destek algısı ve toplumsal katılım düzeyleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle aidiyet hissini bireylerin psikolojik güvenlik algısını güçlendirdiği ve grup içi etkileşimleri olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (McMillan ve Chavis, 1986).

Fiziksel aktivite ve rekreatif etkinlikler, topluluk duygusunun kuramsal bileşenlerinin uygulamada somut biçimde ortaya çıkabildiği önemli sosyal ortamlar sunmaktadır. Mahalle parklarında gerçekleştirilen grup egzersizleri, açık alan rekreasyonu, yürüyüş grupları, spor kulüpleri ve topluluk temelli fiziksel aktivite programları bireylerin ortak deneyimler yaşamalarına olanak sağlamaktadır. Bu etkinlikler aracılığıyla bireyler kendilerini bir grubun parçası olarak hissedebilmekte, sosyal ilişkiler geliştirebilmekte ve karşılıklı destek mekanizmaları oluşturabilmektedir. Düzenli katılımın sağlandığı etkinliklerde paylaşılan deneyimlerin artması, üyeler arasındaki güvenin ve sosyal bağlılığın güçlenmesine katkı sunmaktadır. Böylece fiziksel aktivite ve rekreasyon, topluluk duygusunun aidiyet, etki, destek ve duygusal bağ boyutlarını destekleyen önemli sosyal araçlar olarak değerlendirilmektedir (Enfiyeci ve Büyükalan Filiz, 2019).

Topluluk duygusunun gelişmesi, yalnızca bireyler arası ilişkilerin güçlenmesine değil, aynı zamanda sosyal sermayenin artmasına, toplumsal dayanışmanın desteklenmesine ve

toplumsal bütünleşmenin güçlenmesine de katkı sağlamaktadır. Bu nedenle son yıllarda topluluk temelli fiziksel aktivite ve rekreasyon programları, yalnızca sağlık geliştirme stratejileri kapsamında değil, aynı zamanda sosyal kalkınma ve toplum refahını destekleyen uygulamalar olarak da ele alınmaktadır.

Buna karşın fiziksel aktivite ve rekreasyonun topluluk duygusu üzerindeki etkileri hâlen sınırlı sayıda araştırma tarafından incelenmektedir. Mevcut literatürün önemli bir bölümü fiziksel aktivitenin bireysel sağlık kazanımları, yaşam kalitesi veya spor katılım düzeyleri üzerine odaklanırken, topluluk duygusu, sosyal bağlılık ve aidiyet gibi sosyal çıktıları ele alan çalışmalar daha sınırlı kalmaktadır. Bu durum, fiziksel aktivite ve rekreasyonun topluluk duygusunun oluşumu ve güçlendirilmesine yönelik katkılarını bütüncül bir bakış açısıyla inceleyen araştırmalara duyulan gereksinimi ortaya koymakta ve gelecekte yapılacak çalışmalar için önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

3. FİZİKSEL AKTİVİTE VE REKREASYONUN TOPLUMSAL BOYUTU

İskelet kaslarının kasılması yoluyla gerçekleştirilen ve enerji harcanmasını gerektiren tüm bedensel hareketler fiziksel aktivite kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda fiziksel aktivite yalnızca planlı ve yapılandırılmış egzersizleri değil; oyun temelli hareketleri, aktif ulaşım biçimlerini, ev içi faaliyetleri ve rekreatif etkinlikleri de içeren geniş bir kavramsal çerçeveye sahiptir (Satman, 2018). Dolayısıyla fiziksel aktivite, bireylerin günlük yaşamlarının farklı alanlarında ortaya çıkan ve yaşam biçimleriyle yakından ilişkili olan çok yönlü bir davranış biçimidir.

Fiziksel aktivite çoğu zaman bireysel sağlık çıktıları üzerinden değerlendirilse de sosyal yaşamın şekillenmesinde

önemli rol oynayan toplumsal bir olgu olarak da ele alınmaktadır. Özellikle ortak mekânlarda gerçekleştirilen fiziksel aktiviteler, bireyler arasında sosyal etkileşim fırsatları yaratarak kişilerarası ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Parklar, yürüyüş yolları, spor alanları ve rekreasyon merkezleri gibi kamusal alanlar, bireylerin bir araya gelmelerine olanak tanıyan sosyal ortamlar oluşturmakta ve toplumsal etkileşimin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Bu yönüyle fiziksel aktivite, yalnızca fiziksel sağlığın geliştirilmesine hizmet eden bir davranış değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerin kurulmasını ve sürdürülmesini destekleyen önemli bir toplumsal araçtır.

Rekreasyon ise fiziksel aktivitenin serbest zaman içerisinde, gönüllü katılıma dayalı ve çoğunlukla haz, dinlenme ve yenilenme amacıyla gerçekleştirilen özel bir alanını oluşturmaktadır. Literatürde rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarında katıldıkları etkinlikler aracılığıyla fiziksel, psikolojik ve sosyal kazanımlar elde etmelerini sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Rekreasyon yalnızca boş zamanın değerlendirilmesine yönelik faaliyetleri değil; aynı zamanda bireyin kendini geliştirmesine, yaşam doyumunu artırmasına ve sosyal çevresiyle ilişkilerini güçlendirmesine katkı sağlayan etkinlikleri de kapsamaktadır. Bu yönüyle rekreasyon, gönüllü katılıma dayalı ve planlı ya da plansız biçimde gerçekleştirilebilen çok boyutlu bir etkinlik alanı olarak değerlendirilmektedir.

Modern toplumlarda rekreasyon, bireylerin serbest zamanlarında tek başına veya grup hâlinde katıldıkları; eğlence, dinlenme ve kişisel gelişim fırsatları sunan etkinlikler bütünü olarak görülmektedir. Bu faaliyetler bireylerin günlük yaşamın rutinlerinden uzaklaşmalarına olanak tanırken stres düzeylerinin azalmasına ve öznel iyi oluşlarının artmasına katkı sağlamaktadır (Karaküçük, 2016). Bununla birlikte rekreasyon yalnızca bireysel faydalar sağlayan bir boş zaman etkinliği değildir. Aynı zamanda

bireylerin ortak deneyimler paylaşabildikleri, yeni sosyal ilişkiler kurabildikleri ve mevcut sosyal bağlarını güçlendirebildikleri önemli bir sosyal ortam niteliği taşımaktadır.

Rekreatif faaliyetler, bireysel kazanımların yanı sıra sosyal etkileşimi teşvik eden ve topluluk oluşumunu destekleyen önemli işlevlere sahiptir. Grup temelli rekreatif etkinliklere katılım, bireyler arasında iletişimi artırmakta; iş birliği, dayanışma ve paylaşım süreçlerini desteklemektedir. Ortak ilgi alanları etrafında şekillenen bu etkileşimler, bireylerin kendilerini bir topluluğun parçası olarak hissetmelerine katkı sağlamakta ve aidiyet duygusunu güçlendirmektedir. Özellikle düzenli olarak gerçekleştirilen rekreatif etkinlikler, bireyler arasında güven ilişkilerinin gelişmesine, sosyal ağların genişlemesine ve sosyal sermayenin artmasına olanak tanımaktadır.

Bu bağlamda fiziksel aktivite ve rekreasyon, yalnızca sağlık geliştirme ve boş zaman değerlendirme araçları olarak değil; aynı zamanda toplumsal bütünleşmeyi destekleyen, sosyal bağlılığı güçlendiren ve topluluk duygusunun gelişimine katkı sağlayan önemli sosyal mekanizmalar olarak değerlendirilmektedir. Bireylerin ortak deneyimler etrafında bir araya gelmelerini sağlayan bu etkinlikler, topluluk üyeleri arasında karşılıklı güvenin oluşmasına, sosyal dayanışmanın güçlenmesine ve daha kapsayıcı sosyal çevrelerin gelişmesine katkı sunmaktadır. Bu nedenle fiziksel aktivite ve rekreasyonun toplumsal boyutlarının anlaşılması, topluluk duygusunun nasıl oluştuğunu ve güçlendiğini açıklamak açısından önemli bir kuramsal temel oluşturmaktadır.

4. FİZİKSEL AKTİVİTE VE REKREASYON YOLUYLA TOPLULUK DUYGUSUNUN GELİŞTİRİLMESİ

Rekreatif etkinlikler, insanlık tarihinin erken dönemlerinden itibaren toplumsal yaşamın önemli bir bileşeni olmuştur. İlk dönemlerde fiziksel aktivite daha çok hayatta kalma, korunma ve besin temini gibi temel gereksinimlerin karşılanmasına yönelik bir işlev üstlenirken, toplumsal yaşamın gelişmesiyle birlikte sosyal ve kültürel anlamlar da kazanmıştır. Günümüzde ise rekreasyon, fiziksel ve psikolojik yararlarının yanı sıra bireyler arası ilişkilerin geliştirilmesi, sosyal bütünleşmenin desteklenmesi ve topluluk bağlarının güçlendirilmesi açısından önemli bir rol üstlenmektedir. Bu yönüyle rekreatif etkinlikler, bireylerin sosyal çevreleriyle etkileşim kurmalarını kolaylaştıran ve toplumsal yaşama katılımlarını destekleyen önemli sosyal ortamlar sunmaktadır.

Topluluk duygusunun temel bileşenleri olan aidiyet, destek, etki ve duygusal bağın gelişiminde fiziksel aktivite ve rekreasyon önemli işlevler üstlenmektedir. Ortak ilgi alanları etrafında gerçekleştirilen etkinlikler, bireylerin kendilerini belirli bir grubun parçası olarak görmelerine katkı sağlayarak aidiyet duygusunu güçlendirmektedir. Grup içerisinde kurulan sosyal ilişkiler ve karşılıklı yardımlaşma süreçleri destek algısını artırırken, bireylerin etkinliklerin planlanması ve yürütülmesindeki katılımları etki boyutunun gelişmesine katkı sunmaktadır. Bunun yanında ortak deneyimler ve paylaşılan anılar aracılığıyla gelişen sosyal ilişkiler, topluluk üyeleri arasında duygusal bağların oluşmasını kolaylaştırmaktadır.

Rekreasyonun çağdaş toplumlarda önemli bir sosyal olgu hâline gelmesi yalnızca yaygınlığı, popülerliği veya katılım düzeyleriyle açıklanamaz. Rekreasyonel faaliyetlerin çok boyutlu yapısı, bireylerin bir araya gelmelerine, ortak deneyimler

paylaşmalarına ve sosyal etkileşim süreçlerine aktif biçimde katılmalarına olanak tanımaktadır. Benzer ilgi alanları, ortak amaçlar ve paylaşılan deneyimler etrafında şekillenen bu etkinlikler, bireyler arasında sosyal ağların oluşmasına ve güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda rekreasyon; stresle başa çıkma, takım çalışması geliştirme, iletişim becerilerini güçlendirme ve problem çözme gibi sosyal ve duygusal becerilerin gelişimini de desteklemektedir. Özellikle grup temelli fiziksel aktiviteler, ortak hedefler doğrultusunda gerçekleştirilen etkileşimler sayesinde bireyler arasındaki sosyal bağların güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Topaçoğlu ve Kılavuz, 2023).

İnsan doğası gereği sosyal bir varlık olup yaşamını diğer bireylerle etkileşim ve iletişim içerisinde sürdürmektedir. Bu nedenle bireylerin sosyal çevreleriyle anlamlı ilişkiler kurmaları, psikolojik ve toplumsal açıdan önemli bir gereksinim olarak değerlendirilmektedir. Rekreasyonel etkinlikler, bireylerin bu gereksinimlerini karşılayabilecekleri uygun sosyal ortamlar sunmaktadır. Başlangıçta bireysel tercihler doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetler, zaman içerisinde ortak ilgi alanlarına sahip bireylerin bir araya gelmesiyle kolektif katılımın gerçekleştiği sosyal yapılara dönüşebilmektedir. Bu dönüşüm, bireysel deneyimlerin toplumsal deneyimlere evrilmesini sağlayarak topluluk duygusunun gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Günümüzde rekreasyon, bireylere yalnızca dinlenme, eğlenme ve yenilenme fırsatları sunan bir boş zaman etkinliği olarak görülmemektedir. Bunun yanında bireylerin sosyal ilişkiler kurmalarına, toplumsal yaşama katılmalarına ve kendilerini bir topluluğun parçası olarak hissetmelerine olanak sağlayan önemli bir sosyal mekanizma olarak kabul edilmektedir. Rekreasyonel etkinlikler aracılığıyla kurulan sosyal ilişkiler, bireyler arasında güvenin gelişmesine, karşılıklı dayanışmanın

güçlenmesine ve sosyal bağlılığın artmasına katkı sağlamaktadır. Bu süreçler, topluluk duygusunun oluşumunda ve sürdürülmesinde önemli rol oynamaktadır.

Dolayısıyla fiziksel aktivite ve rekreasyon, yalnızca bireysel sağlık ve iyi oluşu destekleyen uygulamalar olarak değil, aynı zamanda sosyal sermayenin geliştirilmesine, toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesine ve topluluk duygusunun sürdürülebilir biçimde desteklenmesine katkı sağlayan önemli sosyal araçlar olarak değerlendirilmektedir. Ortak deneyimler ve düzenli sosyal etkileşimler yoluyla bireyler arasında geliştirilen aidiyet, güven ve dayanışma ilişkileri, daha güçlü ve bütünleşmiş toplulukların oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

5. TOPLULUK DUYGUSUNU GÜÇLENDİREN REKREASYONEL UYGULAMALAR

Topluluk duygusunun geliştirilmesinde rekreatif etkinliklerin niteliği kadar, bu etkinliklerin gerçekleştirildiği ortamlar ve bireylerin bu ortamlara erişim düzeyleri de önemli rol oynamaktadır. Rekreatif etkinlik alanları; iklim koşulları, coğrafi yapı, ekonomik olanaklar, kültürel özellikler ve toplumun serbest zaman anlayışı gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Ayrıca ülkelerin kalkınma düzeyleri, kentleşme politikaları ve sosyal hizmet anlayışları da bireylerin rekreasyonel fırsatlara erişimini etkileyebilmektedir. Gelişmiş ülkelerde rekreasyon hizmetleri daha geniş ve çeşitlendirilmiş bir yapıya sahipken, gelişmekte olan ülkelerde bu olanaklar daha sınırlı düzeyde kalabilmektedir. Bu durum, bireylerin fiziksel aktivite ve rekreasyona katılım düzeylerini olduğu kadar sosyal etkileşim fırsatlarını da etkileyebilmektedir.

Bireylerin rekreasyonel faaliyet tercihleri ise yaşadıkları çevre, mevcut tesis ve hizmetler, ailenin sosyoekonomik düzeyi, kültürel özellikler, yaş, cinsiyet ve sosyal çevre gibi çeşitli

bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Özellikle farklı yaş gruplarına yönelik olarak planlanan programlar, bireylerin fiziksel aktiviteye katılımını artırmanın yanı sıra kuşaklar arası etkileşimi de desteklemektedir. Bu tür uygulamalar; öğrenciler, yetişkinler, yaşlı bireyler, eğitim kurumları ve yerel topluluklar arasında sosyal ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayarak topluluk duygusunun güçlenmesine olanak tanımaktadır.

Topluluk duygusunu destekleyen rekreatif uygulamalar oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir. Bucher'e (1972) göre rekreatif etkinlikler aşağıdaki kategoriler altında sınıflandırılmaktadır (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

- **Müzik faaliyetleri:** Enstrümantal çalışmalar, orkestra ve koro toplulukları, oda müziği çalışmaları.
- **Dans etkinlikleri:** Folklorik, sosyal ve modern danslar ile balo etkinlikleri.
- **Sanat ve el becerileri:** Plastik sanatlar, deri işleri, seramik, grafik sanatları, fotoğrafçılık, yazınsal çalışmalar, dikiş ve nakış etkinlikleri.
- **Spor ve oyunlar:** Okçuluk, badminton, masa tenisi, tenis, takım sporları, eskrim, golf ve eğitsel oyunlar.
- **Sahne çalışmaları:** Tiyatro oyunları, festivaller ve kulüp etkinlikleri.
- **Açık hava etkinlikleri:** Kampçılık, piknikler, balıkçılık, kano faaliyetleri, doğa koruma çalışmaları ve kamp etkinlikleri.
- **Diğer etkinlikler:** Bahçe işleri, tartışma ve forumlar, zihinsel oyunlar ve hobi kulüpleri (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Bu etkinliklerin ortak özelliği, bireylere yalnızca boş zamanlarını değerlendirme fırsatı sunmaları değil; aynı zamanda

ortak deneyimler yoluyla sosyal ilişkiler geliştirebilecekleri ortamlar sağlamalarıdır. Özellikle grup katılımına dayalı etkinlikler, bireyler arasında iletişim, iş birliği ve dayanışmayı teşvik ederek topluluk duygusunun temel unsurlarını desteklemektedir.

Rekreatif etkinlikler katılım biçimlerine göre aktif veya pasif, bireysel veya grup temelli, açık veya kapalı alanlarda gerçekleştirilebilmektedir. Bu çeşitlilik, farklı yaş, ilgi ve yetenek düzeylerine sahip bireylerin rekreasyonel faaliyetlere katılımını kolaylaştırmaktadır. Katılım süreci boyunca bireyler kendilerini ifade etme, yeni beceriler kazanma, yaratıcılıklarını geliştirme ve fiziksel sağlıklarını koruma fırsatı elde etmektedir. Bunun yanı sıra ortak etkinliklere katılım, bireyler arasında güven ilişkilerinin gelişmesine, sosyal ağların genişlemesine ve aidiyet duygusunun güçlenmesine katkı sağlamaktadır.

Yerel yönetimler ve toplum temelli kuruluşlar, farklı hedef gruplara yönelik rekreasyon programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasında önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Bu programların değişen toplumsal ihtiyaçlar, demografik özellikler ve sosyoekonomik koşullar doğrultusunda sürekli güncellenmesi gerekmektedir. Özellikle kapsayıcı ve erişilebilir rekreasyon hizmetlerinin planlanması, toplumun farklı kesimlerinin etkinliklere katılımını artırarak sosyal bütünleşmeye katkı sağlayabilmektedir.

Topluluk duygusunu destekleyen uygulamalar arasında spor ve yarışmalar, doğa temelli etkinlikler, fiziksel uygunluk programları, kişisel gelişim kursları, sanat faaliyetleri, kültürel etkinlikler ve gönüllülük çalışmaları yer almaktadır. Spor beceri kursları, turnuvalar ve spor okulları bireyleri ortak hedefler etrafında bir araya getirirken; doğa yürüyüşleri, kampçılık, dağcılık ve oryantiring gibi etkinlikler ortak deneyimler aracılığıyla grup bağlılığını güçlendirmektedir. Benzer şekilde

kültürel geziler, sanat kursları ve gönüllülük faaliyetleri de bireylerin toplumsal yaşama aktif katılımlarını desteklemekte ve sosyal sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sunmaktadır (Ağılönü ve Mengütay, 2009).

Tutarlı ve sürdürülebilir bir rekreasyon planlaması, toplumun farklı ilgi ve gereksinimlerini dikkate alan bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir. Böyle bir planlama yalnızca bireysel gelişimi desteklemekle kalmayıp, sosyal bağlılığı güçlendirmeyi, toplumsal dayanışmayı artırmayı ve topluluk duygusunu geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Günümüzde birçok ülkede rekreasyon hizmetleri, kent ve bölge planlama süreçlerinin önemli bir bileşeni olarak ele alınmakta; parklar, spor alanları, yürüyüş yolları ve çok amaçlı rekreasyon merkezleri toplumsal yaşamın desteklenmesine yönelik stratejik yatırımlar olarak değerlendirilmektedir. Bu sayede rekreasyon faaliyetleri, bireylerin sosyalleşmesine, topluluk aidiyetinin güçlenmesine ve yaşam kalitesinin yükselmesine doğrudan katkı sağlamaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, fiziksel aktivite ve rekreasyonun topluluk duygusunun güçlendirilmesindeki rolünü kuramsal ve uygulamalı boyutlarıyla ele almıştır. Yapılan değerlendirmeler, topluluk duygusunun bireylerin aidiyet, etki, destek ve duygusal bağ gereksinimleri doğrultusunda şekillenen çok boyutlu bir yapı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda topluluk duygusunun oluşumu ve sürdürülmesinde sosyal etkileşim, karşılıklı güven, ortak deneyimler ve sosyal katılım süreçlerinin belirleyici rol oynadığı anlaşılmaktadır (Enfiyeci ve Büyükalan Filiz, 2019).

Çalışma kapsamında ele alınan kuramsal yaklaşımlar ve uygulama örnekleri, fiziksel aktivite ve rekreasyonun yalnızca bireysel sağlık ve esenliğin geliştirilmesine hizmet eden etkinlikler olmadığını, aynı zamanda sosyal bağlılığın

güçlendirilmesi, sosyal sermayenin artırılması ve toplumsal bütünleşmenin desteklenmesi açısından önemli işlevler üstlendiğini ortaya koymaktadır (Satman, 2018). Özellikle grup temelli fiziksel aktivite ve rekreasyon programları, farklı yaş gruplarından, cinsiyetlerden ve sosyoekonomik geçmişlerden bireyleri ortak deneyimler etrafında bir araya getirerek topluluk üyeleri arasında etkileşimi ve sosyal bağları güçlendirmektedir (Topaçoğlu ve Kılavuz, 2023).

Rekreasyonel etkinliklerin çeşitliliği, bireylere yalnızca kendilerini ifade etme, yeni beceriler kazanma ve yaşam doyumlarını artırma fırsatı sunmakla kalmamakta; aynı zamanda toplumsal katılımı teşvik ederek bireylerin yaşadıkları çevreyle daha güçlü bağlar kurmalarına katkı sağlamaktadır. Mahalle parkları, spor kulüpleri, açık hava etkinlikleri, yürüyüş grupları, kültürel faaliyetler ve toplum temelli rekreasyon programları, bireylerin düzenli olarak bir araya gelmelerini sağlayan önemli sosyal ortamlar oluşturmaktadır. Bu tür uygulamalar, karşılıklı güvenin gelişmesine, sosyal dayanışmanın güçlenmesine ve topluluk aidiyetinin artmasına katkı sunmaktadır (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Fiziksel aktivite ve rekreasyonun toplumsal boyutu, bireysel yararların ötesine geçerek toplumun genel refahı ve yaşam kalitesi üzerinde de olumlu etkiler yaratmaktadır. Topluluk üyeleri arasında geliştirilen sosyal ilişkiler, sosyal sermayenin güçlenmesine ve toplumsal uyumun desteklenmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle fiziksel aktivite ve rekreasyonun toplum temelli bir yaklaşım içerisinde ele alınması, yalnızca halk sağlığı hedeflerine ulaşılması açısından değil, aynı zamanda daha kapsayıcı, dayanışmacı ve sürdürülebilir toplulukların oluşturulması açısından da önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda karar alıcılara, yerel yönetimlere, sivil toplum kuruluşlarına ve toplum liderlerine yönelik aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Rekreatif etkinliklerin planlanması ve uygulanmasında farklı yaş gruplarının, cinsiyetlerin, sosyoekonomik düzeylerin ve özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarını dikkate alan kapsayıcı yaklaşımlar benimsenmelidir.
- Mahalle parkları, yürüyüş yolları, açık spor alanları ve çok amaçlı rekreasyon merkezleri gibi kamusal alanların erişilebilirliği artırılarak toplumun tüm kesimlerinin fiziksel aktivite ve rekreasyon olanaklarından yararlanması sağlanmalıdır.
- Topluluk temelli fiziksel aktivite programları, gönüllülük faaliyetleri ve grup etkinlikleri aracılığıyla bireyler arasında sosyal etkileşim, iş birliği ve dayanışmayı destekleyen uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır.
- Eğitim kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği geliştirilerek fiziksel aktivite ve rekreasyonun toplumsal faydalarına yönelik farkındalık çalışmaları artırılmalıdır.
- Gelecekte gerçekleştirilecek araştırmalarda fiziksel aktivite ve rekreasyonun topluluk duygusu, sosyal sermaye ve toplumsal bütünleşme üzerindeki etkileri farklı yaş grupları ve toplumsal bağlamlar açısından nicel ve nitel yöntemlerle daha ayrıntılı biçimde incelenmelidir.

Sonuç olarak fiziksel aktivite ve rekreasyon, bireysel gelişim ve eğlencenin ötesinde, topluluk duygusunun güçlendirilmesine katkı sağlayan önemli sosyal araçlar olarak değerlendirilmektedir. Ortak deneyimler, düzenli sosyal etkileşimler ve paylaşılan faaliyetler aracılığıyla bireyler arasında

geliştirilen aidiyet, güven ve dayanışma ilişkileri, daha güçlü ve bütünleşmiş toplulukların oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu nedenle fiziksel aktivite ve rekreasyonun desteklenmesi, yalnızca bir sağlık politikası değil; aynı zamanda toplumsal refahı, sosyal bütünleşmeyi ve sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen stratejik bir sosyal politika alanı olarak ele alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağılönü, A., & Mengütay, S. (2009). Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 160-176.
- Bates, D., Bond, A. J., & Partington, J. (2025). Sense of community through physical activity and recreation. *World Leisure Journal*, 1-10.
- Enfiyeci, T., & Filiz, S. B. (2019). Uzaktan Eğitim Yüksek Lisans Öğrencilerinin Topluluk Hissinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Tübav bilim dergisi*, 12(1), 20-32.
- İrfan, Kara. Bölüm 5 Sporun Toplumsal Kimlik ve Aidiyet Oluşumundaki Rolü. Genel Yayın Yönetmeni/Editor in Chief• C. Cansın Selin Temana Kapak & İç Tasarım/Cover & Interior Design• Serüven Yayınevi Birinci Basım/•© Aralık 2025 ISBN• 978-625-8682-40-3, 63.
- Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon Bilimi*, Gazi Kitapevi, 2016.
- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- McMillan, DW ve Chavis, DM (1986). Topluluk duygusu: Bir tanım ve teori. *Topluluk psikolojisi dergisi*, 14 (1), 6-23.
- Satman, M. C. (2018). Fiziksel aktivite: Bilinenin çok ötesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 158-178.
- Topaçoğlu, O., & Kılavuz, M. E. S. *Sosyalleşmede Rekreasyon Aktivitelerinin Rolü. Özgün Zaman Etkinliklerine Rekreatif Katılım Ve Kampüs Rekreasyonu*, Aralık 2023 ISBN: 978-625-6643-33-8

SPOR YÖNETİMİ ALANINDA
AKADEMİK TARTIŞMALAR

yaz
yayınlari

YAZ Yayınları
M.İhtisas OSB Mah. 4A Cad. No:3/3
İscehisar / AFYONKARAHİSAR
Tel : (0 531) 880 92 99
yazyayinlari@gmail.com • www.yazyayinlari.com